

**POWIATOWY PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA
PSYCHICZNEGO NA LATA
2026-2031**

Powiat Wrocławski, 2026

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Podstawy prawne i metodologia prac nad <i>Programem</i>	5
2. Diagnoza sytuacji w zakresie zdrowia psychicznego	7
2.1. Zdrowie psychiczne Polaków	7
2.2. Powiat Wrocławski i jego specyfika	10
2.3. Struktura demograficzna Powiatu Wrocławskiego	11
2.4. Zasoby instytucjonalne w obszarze ochrony zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Wrocławskiego	16
2.5. Korzystanie z opieki zdrowotnej w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień finansowanej w ramach NFZ	19
2.5.1. Korzystanie z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień – osoby dorosłe	19
2.5.2. Korzystanie z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień – dzieci i młodzież.....	25
2.6. Absencje chorobowe i świadczenia rentowe związane z zaburzeniami psychicznymi..	31
2.7. Niepełnosprawność związana z chorobami psychicznymi	35
2.8. Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach systemu pomocy społecznej .	38
2.9. Edukacja i wsparcie uczniów z zaburzeniami psychicznymi w szkołach prowadzonych przez Powiat Wrocławski	40
2.9.1. Edukacja i wsparcie w ramach placówek edukacji specjalnej	40
2.9.2. Edukacja i wsparcie w szkołach ponadpodstawowych.....	43
2.10. Korzystanie z diagnostyki i terapii w Powiatowym Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych	46
2.11. Wsparcie funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi na rynku pracy.....	51
2.12. Kluczowe problemy i wyzwania identyfikowane w obszarze zdrowia psychicznego ..	53
3. <i>Program</i> działań na lata 2026-2031	54
3.1. Kluczowe założenia	54
3.2. Adresaci <i>Programu</i>	54
3.3. Cele <i>Programu</i>	55
3.4. Zadania, realizatorzy i wskaźniki realizacji zadań	56
3.5. Zgodność <i>Programu</i> z dokumentami wyższej rangi	62
3.6. Monitoring i ewaluacja.....	63
Podsumowanie	64

Załącznik 1. Powiatowy program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031	1
Kluczowe założenia	1
Adresaci Programu	2
Cele Programu	2
Zadania, realizatorzy i wskaźniki realizacji zadań	3
Zgodność Programu z dokumentami wyższej rangi	6
Monitoring i ewaluacja.....	6

Wprowadzenie

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031 to dokument strategiczny, projektujący działania w zakresie zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb oraz prowadzenia działań w zakresie profilaktyki i na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Powiatu Wrocławskiego.

Światowa Organizacja Zdrowia zdrowie psychiczne definiuje jako „stan dobrego samopoczucia, w którym jednostka uświadamia sobie własne możliwości, potrafi radzić sobie z normalnymi stresami życiowymi, może pracować produktywnie i owocnie oraz jest w stanie wnieść wkład w życie swojej społeczności”¹. Z kolei zaburzenie psychiczne postrzega jako „zespół charakteryzujący się klinicznie istotnymi zaburzeniami w sferze poznawczej, regulacji emocjonalnej lub zachowaniu jednostki. Zazwyczaj wiąże się ono z cierpieniem lub upośledzeniem funkcjonowania w ważnych obszarach życia”².

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego³ regulująca działania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego nie definiuje pojęcia zdrowia psychicznego i zaburzenia psychicznego. Wymienia jednak, że do osób z zaburzeniami psychicznymi należą osoby:

- Chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne);
- Upośledzone umysłowo;
- Wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym⁴.

Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi należy do zadań administracji rządowej i samorządowej. *Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* projektuje cele i zadania Powiatu Wrocławskiego w obszarze zapewnienia zdrowia psychicznego i wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi, uwzględniając zadania powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego oraz potrzeby i możliwości działania Powiatu Wrocławskiego.

Program składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza część obejmuje diagnozę sytuacji w zakresie zdrowia psychicznego. Zaprezentowano w niej informacje dotyczące zdrowia psychicznego Polaków, wskazano na specyfikę funkcjonowania Powiatu Wrocławskiego, dokonano analizy zasobów instytucjonalnych w obszarze zdrowia psychicznego na terenie Powiatu oraz analizy korzystania z leczenia i wsparcia osób

¹ Promoting Mental Health, World Health Organization, Geneva 2004.

² Mental disorders, World Health Organization, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-disorders#:~:text=A%20mental%20disorder%20is%20characterized,different%20types%20of%20mental%20disorders,14.03.2026>.

³ Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, Dz.U. z 2024 r. poz. 917, tekst jednolity ze zm.

⁴ Art. 3. ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, Dz.U. z 2024 r. poz. 917, tekst jednolity ze zm.

z zaburzeniami psychicznymi. Zidentyfikowano również kluczowe problemy i wyzwania w obszarze zdrowia psychicznego. Druga część, o charakterze programowym, określa cele i zadania przewidziane do realizacji na lata 2026-2031.

Załącznikiem do *Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* jest *Powiatowy program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim*, który uzupełnia cele i zadania *Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* w zakresie zwiększania i zapewniania dostępności opieki psychiatrycznej i wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi, a jego przyjęcie było jednym z zadań określonych w *Powiatowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031*.

1. Podstawy prawne i metodologia prac nad *Programem*

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego⁵ wskazuje, że ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz inne, powołane do tego, instytucje. W realizacji tych zadań brać mogą również udział organizacje pozarządowe, podmioty prywatne, osoby fizyczne, a także grupy samopomocowe pacjentów i ich rodzin.

Ustawa wskazuje, że ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań z zakresu:

- Promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym;
- Zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- Kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, jak również przeciwdziałania ich dyskryminacji⁶.

Zadania w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym realizowane są w ramach *Narodowego Programu Zdrowia*, zaś pozostałe zadania w ramach *Narodowego Programu Zdrowia Psychicznego*.

*Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*⁷ wskazuje na dwa główne cele:

- Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb;
- Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wskazuje również na cele szczegółowe oraz wymienia realizatorów, dla których formułuje konkretne cele i zadania.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031 określa zadania Powiatu Wrocławskiego w obszarze zapewniania zdrowia psychicznego i wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi realizując w tym zakresie wytyczne *Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*⁸. Samo opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego wynika bezpośrednio z *Narodowego Programu. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*⁹ wskazuje również na konieczność opracowania lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności

⁵ Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, Dz.U. z 2024 r. poz. 917, tekst jednolity ze zm.

^{6 6} Art. 2. ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, Dz.U. z 2024 r. poz. 917, tekst jednolity ze zm.

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, Dz.U. z 2023, poz. 2480.

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, Dz.U. z 2023, poz. 2480.

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, Dz.U. z 2023, poz. 2480.

w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży, co zostało uwzględnione w celach i zadaniach *Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031*. *Powiatowy program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim* stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

*Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*¹⁰ zakłada również działanie lokalnego zespołu koordynującego realizację *Programu*. Powiatowy Zespół Koordynujący Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 został powołany Uchwałą nr 146/2025 Zarządu Powiatu Wrocławskiego z 23 lipca 2025 r.¹¹, liczy 11 członków reprezentujących instytucje powiatowe, realizujące zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, takie, jak: Zarząd Powiatu Wrocławskiego, Starostwo Powiatu Wrocławskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Powiatu Wrocławskiego.

Zgodnie z Uchwałą nr 146/2025 Zarządu Powiatu Wrocławskiego na Zespół nałożone zostały zadania obejmujące:

- Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego;
- Realizację, koordynowanie i monitorowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego;
- Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej lub elektronicznej).

Prace nad *Powiatowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* Zespół rozpoczął w 2025 roku. Zostały one ukończone w roku 2026. Diagnozę dla potrzeb Programu przeprowadzono w oparciu o dostępne materiały oraz dane uzyskane od instytucji Powiatu Wrocławskiego i innych podmiotów. W ramach prac zrealizowano również spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z gmin Powiatu Wrocławskiego. Koncepcja programowa obejmowała wypracowanie kluczowych założeń, wytyczenie celów strategicznych i zadań do realizacji na lata 2026-2031. Dla każdego zadania wskazano realizatorów oraz wskaźniki realizacji zadania.

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, Dz.U. z 2023, poz. 2480.

¹¹ Skład zespołu został zmieniony Uchwałą nr 241/2025 i Uchwałą nr 79/2026.

2. Diagnoza sytuacji w zakresie zdrowia psychicznego

2.1. Zdrowie psychiczne Polaków

Diagnoza zdrowia psychicznego jest niezwykle trudna, bowiem wymaga zastosowania empirycznych metod badawczych na dużych, reprezentatywnych próbach badawczych. Takie badania nie były prowadzone dla Powiatu Wrocławskiego. Warto jednak wskazać na wyniki badania *Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań* (EZOP II)¹², które wskazuje na obecność zaburzeń psychicznych wśród Polaków, a jego wyniki zostały wykorzystane w diagnozie dla potrzeb opracowania *Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030*. Zwrócić należy uwagę, że badanie EZOP II przeprowadzone zostało w latach 2018-2020, nie uwzględnia więc wpływu pandemii Covid-19 na zdrowie psychiczne Polaków.

Analiza zdiagnozowanych zaburzeń psychicznych u dorosłych Polaków wskazuje, że jedna na cztery osoby miała kiedykolwiek w życiu zdiagnozowane jakieś zaburzenie psychiczne. Najczęściej były to zaburzenia nerwicowe i pokrewne (m.in. lęki, fobie, zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne, stresowe pourazowe) oraz zaburzenia eksternalizacyjne (m.in. uzależnienia, myśli samobójcze, zaburzenia zachowania, opozycyjno-buntownicze, okresowe eksplozywne, z napadami objadania się). W okresie roku poprzedzającego badanie zaburzenia diagnozowane były u niemal 8,0%, a w ciągu ostatnich 30 dni u 3,5% badanych (tabela 1.). Wskazuje to na duże zapotrzebowanie na diagnostykę i leczenie w zakresie zdrowia psychicznego.

Tabela 1. Zaburzenia psychiczne zdiagnozowane u dorosłych Polaków – wyniki badania EZOP II

Zaburzenia	Kiedykolwiek w życiu	W okresie ostatnich 12 miesięcy	W okresie ostatnich 30 dni
Jakiegokolwiek zaburzenia	26,46%	7,93%	3,52%
Zaburzenia nerwicowe i pokrewne (internalizacyjne, lękowe)	16,07%	5,42%	2,63%
Zaburzenia afektywne (nastroju)	4,65%	0,96%	0,28%
Zaburzenia eksternalizacyjne (zachowania, uzależnienia)	11,63%	2,32%	0,82%
Przeżycia (objawy) bliskie psychotycznym	0,95%	0,0%	0,0%

Źródło: *Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań* (EZOP II), <https://ezop.edu.pl/wyniki-badania/>.

Uszczegóławiając, wyniki badań wskazują, że w okresie całego życia około 7,0% dorosłej populacji doświadcza napadów lęku o nasileniu panicznym, kobiety ujawniają napady lęku około dwukrotnie częściej niż mężczyźni. Ryzyko wystąpienia napadów paniki lękowej narasta

¹² *Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań* (EZOP II), <https://ezop.edu.pl/>.

z wiekiem, łączy się też z osamotnieniem czy ograniczeniem aktywności zawodowej. Około 3,85% dorosłej ludności Polski cierpi na depresję. Depresja w ciągu życia relatywnie częściej występuje u kobiet, osób starszych, najniższej wykształconych, owdowiałych i rozwiedzionych oraz wśród emerytów i rencistów. Zaburzenia zachowania w ciągu całego życia ujawnia 3,8% dorosłej populacji. Dla większości tych osób czas określający zaburzenia zachowania zamyka się w granicach dzieciństwa, a zwłaszcza wieku dorastania – między 13 a 17 rokiem życia. Zaburzenia zachowania częściej występują wśród mężczyzn, osób niebędących w stałych związkach oraz nieaktywnych zawodowo. Myśli samobójcze miało kiedykolwiek w życiu 1,40% badanych, plany samobójcze 0,53%, zaś próby 0,36%¹³.

Wyniki badań wskazują, że ze specjalistycznego leczenia zaburzeń psychicznych korzystało 11,1% mężczyzn i 14,9% kobiet. 8,0% badanych używało w ciągu ostatniego roku leków psychotropowych¹⁴.

Badanie wykazało występowanie różnego rodzaju zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży w bieżącej perspektywie czasowej – maksymalnie ostatniego roku (tabela 2.). Wskazuje to na zapotrzebowanie na diagnostykę, leczenie i terapię dzieci i młodzieży w obszarze zdrowia psychicznego.

Tabela 2. Zaburzenia psychiczne zdiagnozowane u dzieci i młodzieży w wieku 7-17 lat w bieżącej perspektywie czasowej (maksymalnie ostatniego roku) – wyniki badania EZOP II

Zaburzenia	7-11 lat	12-17 lat
Zaburzenia internalizacyjne (m.in. lęki, napady paniki, fobie, lęk separacyjny, zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne, PTSD, zaburzenia adaptacyjne)	8,1%	6,6%
Zaburzenia afektywne (m.in. depresyjne, epizody manii)	0,8%	2,4%
Zaburzenia eksternalizacyjne (m.in. zaburzenia zachowania, opozycyjno-buntownicze, ADHD, tiki)	3,1%	5,1%
Zaburzenia eksternalizacyjne okresu dojrzewania (m.in. zaburzenia odżywiania, zaburzenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych)	---	6,3%
Tendencje samobójcze (kiedykolwiek w życiu)	---	5,7%

Źródło: *Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań (EZOP II)*, <https://ezop.edu.pl/wyniki-badania/>.

Analizując zdrowie psychiczne Polaków można również odwołać się do wyników badania przeprowadzonego przez Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk w 2024 roku¹⁵. Respondenci w badaniu generalnie dobrze ocenili swoją kondycję psychiczną – 64% oceniło kondycję psychiczną jako dobrą, podczas gdy tylko 48% oceniło swój ogólny stan zdrowia jako dobry. Jako złą kondycję psychiczną oceniło 12% badanych. 15% badanych wskazało, że kiedykolwiek w życiu zdiagnozowano u nich zaburzenia psychiczne (psychiatryczne), a wśród

¹³ *Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań (EZOP II)*, <https://ezop.edu.pl/wyniki-badania/>.

¹⁴ *Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań (EZOP II)*, https://ezop.edu.pl/wyniki-badania

¹⁵ Marchlewska, M., Rogoza, M., Adamczyk, D., Molenda, Z., Bagrowska, P., Gawęda, Ł., Pochwatko, G., Grzeszczuk, M., *Dobrostan psychiczny w Polsce. Co myślimy o pomocy psychologicznej? Raport z badania ilościowego „Psychologia dla społeczeństwa”*, Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2025.

tych osób 87% uzyskało potwierdzenie tej diagnozy od lekarza psychiatry. Do najczęściej diagnozowanych zaburzeń należały depresja (77%) i zaburzenia lękowe (55%)¹⁶.

Analiza korzystania z pomocy specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego wykazała, że 46% badanych kiedykolwiek w życiu myślało o skorzystaniu z pomocy specjalisty w związku z problemami psychicznymi, spośród tych osób aż 68% myślało o konieczności skorzystania z pomocy w ciągu ostatniego roku. Faktycznie 27% badanych korzystało kiedykolwiek w życiu z pomocy psychologa, 24% z pomocy psychiatry, a 12% z pomocy psychoterapeuty. W ostatnim roku z pomocy psychologicznej korzystało 11%, psychiatrycznej 12%, zaś psychoterapeutycznej 5% badanych. Z pomocy częściej korzystały kobiety i osoby młodsze¹⁷.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że respondenci nieco częściej korzystali z pomocy w ramach leczenia bezpłatnego niż z usług komercyjnych (tabela 3.). Dostęp do bezpłatnego leczenia niezwykle istotny jest w przypadku osób o niskich dochodach oraz osób, które wymagają długookresowego leczenia. W tym kontekście zwrócić należy uwagę na fakt częstszego korzystania z usług odpłatnej psychoterapii, która najczęściej jest długookresowym procesem.

Tabela 3. Korzystanie z pomocy specjalistów z zakresu ochrony zdrowia psychicznego wśród osób, które kiedykolwiek korzystały z usług

Specjalista	Bezpłatnie	Odpłatnie
Psycholog	42%	30%
Psychiatra	37%	24%
Psychoterapeuta	11%	15%

Źródło: Marchlewska, M., Rogoza, M., Adamczyk, D., Molenda, Z., Bagrowska, P., Gawęda, Ł., Pochwatko, G., Grzeszczuk, M., *Dobrostan psychiczny w Polsce. Co myślimy o pomocy psychologicznej? Raport z badania ilościowego „Psychologia dla społeczeństwa”*, Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2025.

W ramach badania zdiagnozowano również bariery korzystania z profesjonalnej pomocy w związku z zaburzeniami psychicznymi. Do kluczowych barier należą zarówno bariery obiektywne, jak i postawy. Postawy dotyczą unikania problemów, myślenia, że problemy rozwiążą się same, chęci samodzielnej pracy nad problemami, jak też niechęci do mówienia o swoich uczuciach, myślach i emocjach. Istotnymi barierami są obawy o skutki uboczne leczenia i koszty finansowe. Ten ostatni problem, zgłaszany przez 48% badanych wskazuje na konieczność zwiększenia dostępności przystępnych cenowo usług w obszarze zdrowia psychicznego¹⁸.

¹⁶ Marchlewska, M., Rogoza, M., Adamczyk, D., Molenda, Z., Bagrowska, P., Gawęda, Ł., Pochwatko, G., Grzeszczuk, M., *Dobrostan psychiczny w Polsce. Co myślimy o pomocy psychologicznej? Raport z badania ilościowego „Psychologia dla społeczeństwa”*, Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2025.

¹⁷ Marchlewska, M., Rogoza, M., Adamczyk, D., Molenda, Z., Bagrowska, P., Gawęda, Ł., Pochwatko, G., Grzeszczuk, M., *Dobrostan psychiczny w Polsce. Co myślimy o pomocy psychologicznej? Raport z badania ilościowego „Psychologia dla społeczeństwa”*, Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2025.

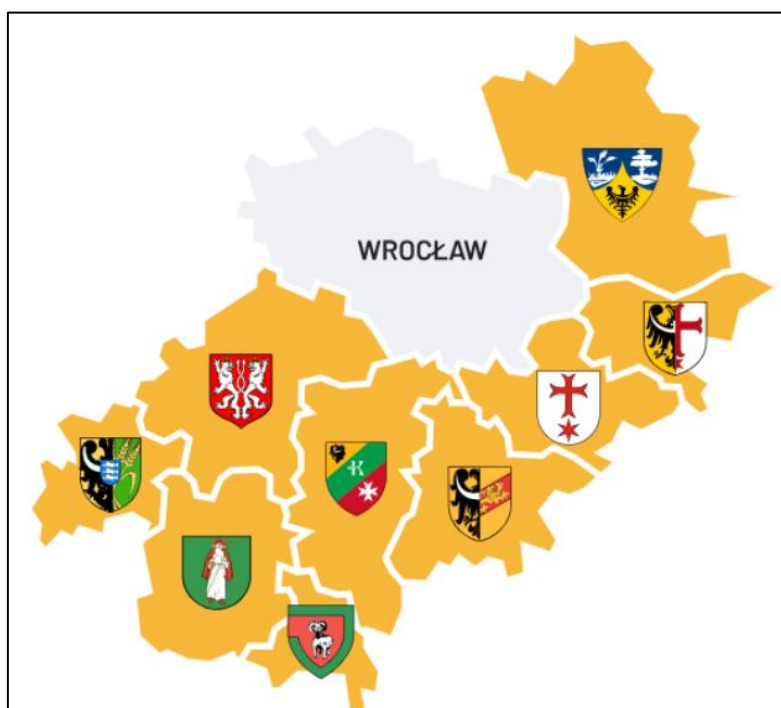
¹⁸ Marchlewska, M., Rogoza, M., Adamczyk, D., Molenda, Z., Bagrowska, P., Gawęda, Ł., Pochwatko, G., Grzeszczuk, M., *Dobrostan psychiczny w Polsce. Co myślimy o pomocy psychologicznej? Raport z badania ilościowego „Psychologia dla społeczeństwa”*, Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2025.

2.2. Powiat Wrocławski i jego specyfika

Powiat Wrocławski jest jednostką samorządu terytorialnego utworzoną na mocy reformy administracyjnej z 1 stycznia 1999 roku. Położony jest w środkowowschodniej części województwa dolnośląskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie Wrocławia.

W skład Powiatu Wrocławskiego wchodzi 9 gmin, w tym 6 gmin wiejskich: Czernica, Długotąka, Jordanów Śląski, Kobierzyce, Mietków i Żórawina oraz 3 gminy miejsko-wiejskie: Kąty Wrocławskie, Siechnice i Sobótka.

Powiat Wrocławski jest specyficznym powiatem ziemskim, otaczającym duże miasto – Miasto Wrocław – od wschodu i południa. Miasto Wrocław jest siedzibą władz powiatowych, ale nie wchodzi w skład Powiatu Wrocławskiego. We Wrocławiu mieści się część jednostek organizacyjnych Powiatu: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zakład Katastralny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. Ze względu na układ przestrzenny i komunikacyjny dojazd do Wrocławia często jest dla mieszkańców Powiatu wygodniejszy niż przemieszczanie się pomiędzy gminami.

Ryc. 1. Gminy Powiatu Wrocławskiego

Źródło: Raport o stanie Powiatu Wrocławskiego,

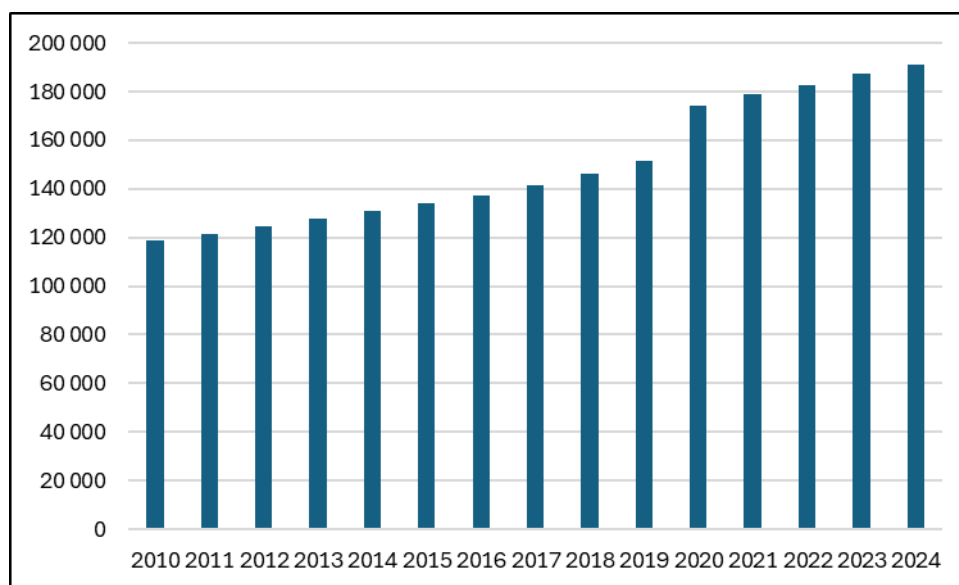
<https://sites.google.com/g.fundacjamiasto.pl/raportostaniepowiatuwrocawskie/og%C3%B3lna-charakterystyka-powiatu/po%C5%82o%C5%BCenie-i-podstawowe-parametry>.

Powiat Wrocławski zajmuje powierzchnię 1 118km². Kluczowym atutem Powiatu jest jego atrakcyjne położenie. Powiat graniczy bezpośrednio z miastem Wrocław, a także z powiatami: oleśnickim, oławskim, strzebińskim, dzierzoniowskim, świdnickim, średzkim i trzebnickim. Jest obszarem atrakcyjnym przyrodniczo, turystycznie, rolniczo oraz gospodarczo. Ze względu na dogodny układ komunikacyjny i bliskość dużego miasta rozwija się tu przemysł i przedsiębiorczość, ale również – ze względu na dobrą jakość gleby – prowadzona jest działalność rolnicza. W związku ze swoją atrakcyjnością rozbudowuje się

i przyciąga nowych mieszkańców, stąd liczba ludności na terenie Powiatu systematycznie rośnie.

2.3. Struktura demograficzna Powiatu Wrocławskiego

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego¹⁹ w 2024 roku Powiat Wrocławski liczył 191 110 mieszkańców i był największym powiatem na terenie województwa dolnośląskiego oraz jednym z większych w skali kraju. Liczba ludności Powiatu dynamicznie rośnie – w 2010 roku Powiat liczył 118 593 mieszkańców, a na przestrzeni ostatnich 15 lat liczba ludności wzrosła o 72,5 tys. osób (ryc. 2.).

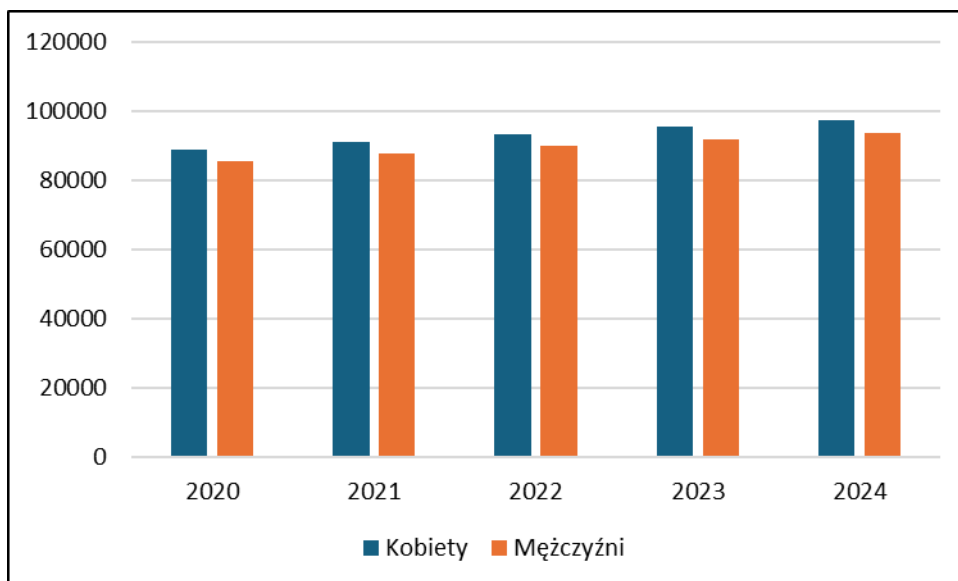

Ryc. 2. Liczba ludności ogółem w Powiecie Wrocławskim w latach 2010-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

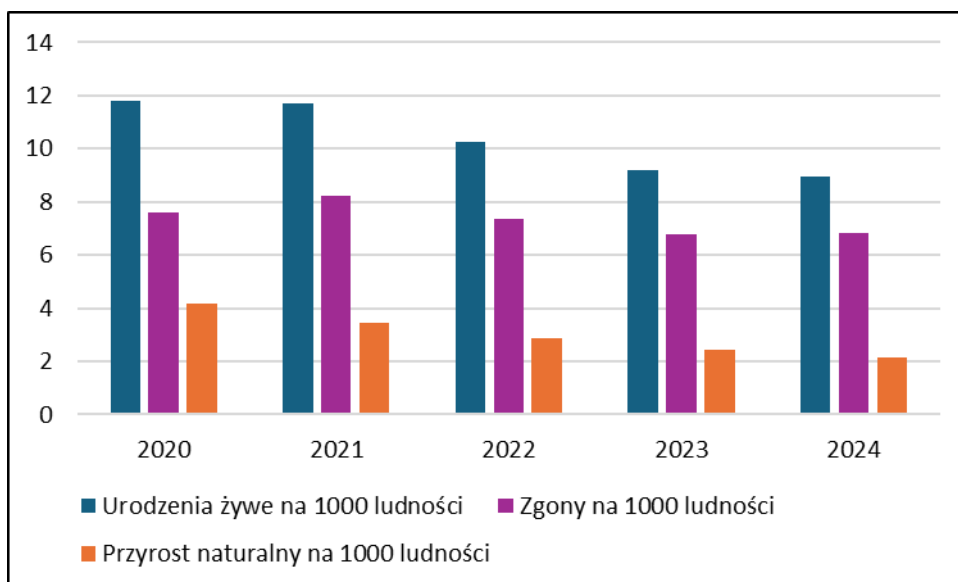
Zwrócić należy uwagę na większą liczbę kobiet niż mężczyzn zamieszkujących na terenie Powiatu – przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami systematycznie rośnie – w 2020 roku na terenie Powiatu zamieszkiwało o 3 090 więcej kobiet, zaś w roku 2024 już o 3 628 (ryc. 3.). Jest to tendencja specyficzna dla terenów wielkomiejskich, na które migruje więcej kobiet. Udział kobiet w ogólnej liczbie ludności w latach 2020-2024 był stały i wynosił 50,9%.

¹⁹ Dane w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w dziedzinie „Ludność” na moment sporządzania diagnozy do *Programu* są dostępne do roku 2024 włącznie, stąd informacje w niniejszym rozdziale będą przedstawione za okres do 2024 roku (20.04.2026).

Ryc. 3. Liczba ludności według płci w Powiecie Wrocławskim w latach 2020-2024
 Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

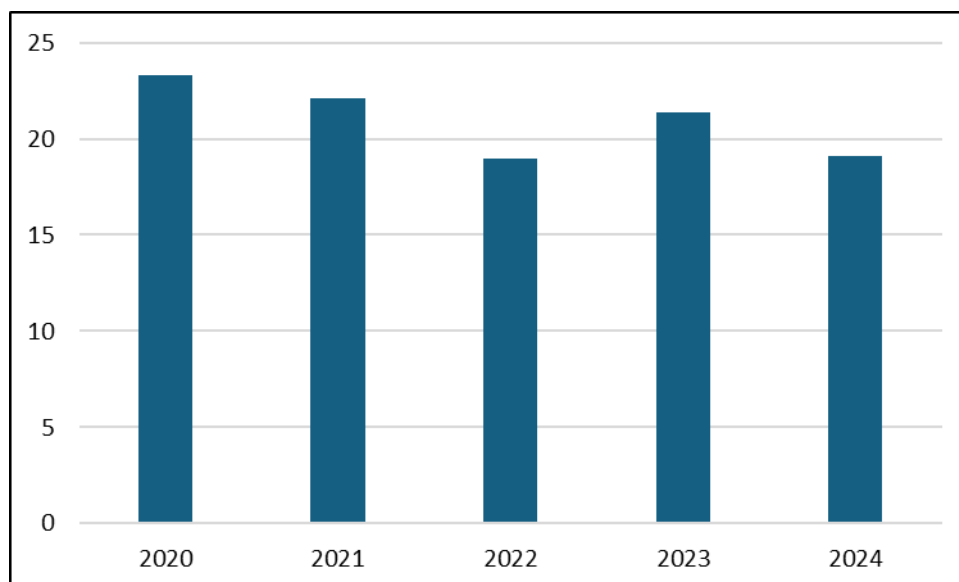
Wzrost liczby ludności w Powiecie Wrocławskim jest wynikiem dwóch procesów demograficznych – dodatniego przyrostu naturalnego oraz dodatniego salda migracji. W Powiecie Wrocławskim odnotowujemy więcej urodzeń niż zgonów, stąd przyrost naturalny w latach 2020-2024 był dodatni. W 2024 roku wyniósł 2,2 na 1000 ludności (ryc. 4.). Wyróżnia to pozytywnie Powiat Wrocławski, ponieważ w Polsce i w województwie dolnośląskim w latach 2020-2024 przyrost naturalny był ujemny, a w 2024 roku wyniósł odpowiednio -4,2 i -5,0 na 1000 ludności.

Ryc. 4. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w Powiecie Wrocławskim w latach 2020-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Powiat Wrocławski cechuje dodatkowo dodatnie saldo migracji, które wynika z przewagi zameldowań nad wymeldowaniami – więcej osób przeprowadza się na teren Powiatu niż się z niego wyprowadza. W 2024 roku saldo migracji wyniosło 3 629 osób, czyli 19,1 na 1000 ludności (ryc. 5.).

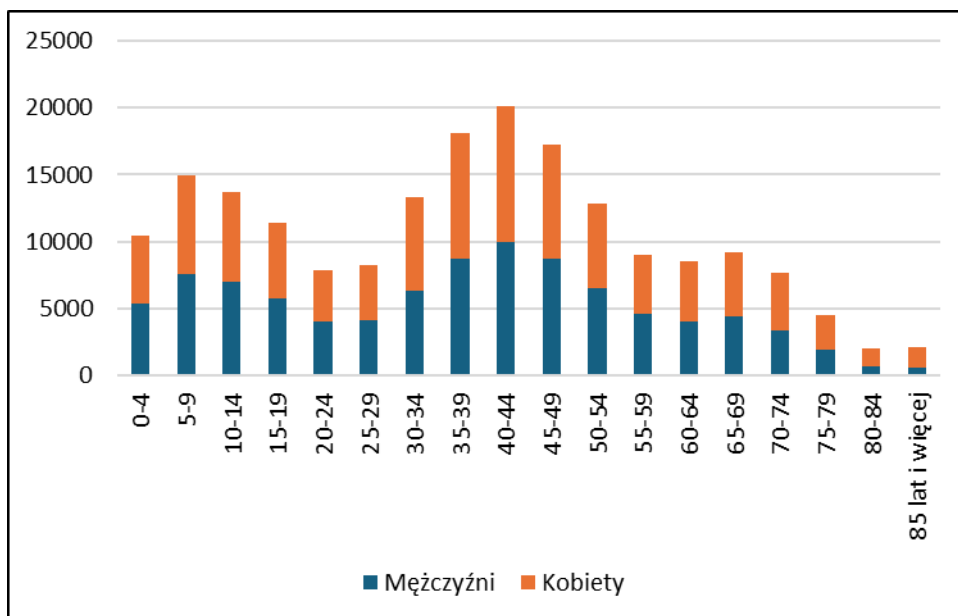

Ryc. 5. Saldo migracji na 1000 ludności w latach 2020-2024

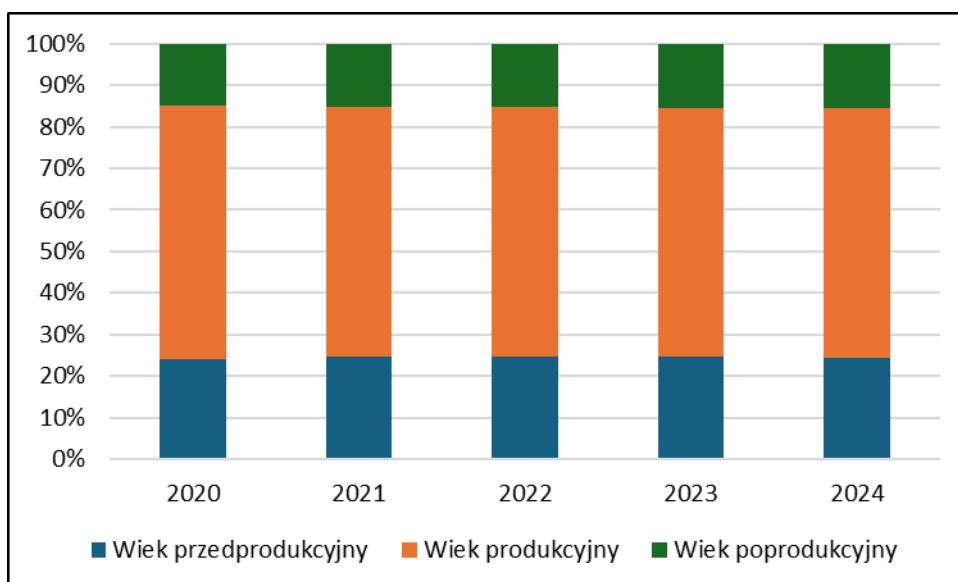
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Analizując ludność Powiatu Wrocławskiego wziąć należy pod uwagę strukturę wiekową. Analiza ludności według 5-letnich grup wieku pokazuje, że w 2024 roku największe liczebnie były grupy wiekowe 40-44 lata, 35-39 oraz 45-49 lat. Są to roczniki wyżu demograficznego II połowy lat 70. I I połowy lat 80. XX wieku. Dość liczne były również roczniki 5-9 i 10-14 lat, czyli dzieci urodzone przez przedstawicieli pokolenia wyżu demograficznego. Zwrócić należy też uwagę, że przewaga liczebna kobiet nie dotyczy wyłącznie seniorów, gdzie jest naturalnym skutkiem wyższej średniej trwania życia kobiet, ale przewaga kobiet dotyczy również grupy 30-39 lat (ryc. 6.).

Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności Powiatu Wrocławskiego wskazuje, że w latach 2020-2024 udział seniorów nieznacznie się zwiększył, a ludności w wieku produkcyjnym nieznacznie zmniejszył. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym pozostaje na stałym poziomie (ryc. 7.). Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku jest w Powiecie Wrocławskim korzystna. W 2024 roku ludność w wieku przedprodukcyjnym w Powiecie stanowiła 24,3% ludności, zaś w województwie dolnośląskim 17,0% i w Polsce 18,0%. Udział ludności w wieku produkcyjnym w Powiecie wyniósł 60,0%, w województwie dolnośląskim 58,3%, a w Polsce 58,2%. Z kolei ludność w wieku poprodukcyjnym w Powiecie stanowiła zaledwie 15,6%, podczas gdy w województwie dolnośląskim 24,7%, a w Polsce 23,8%.

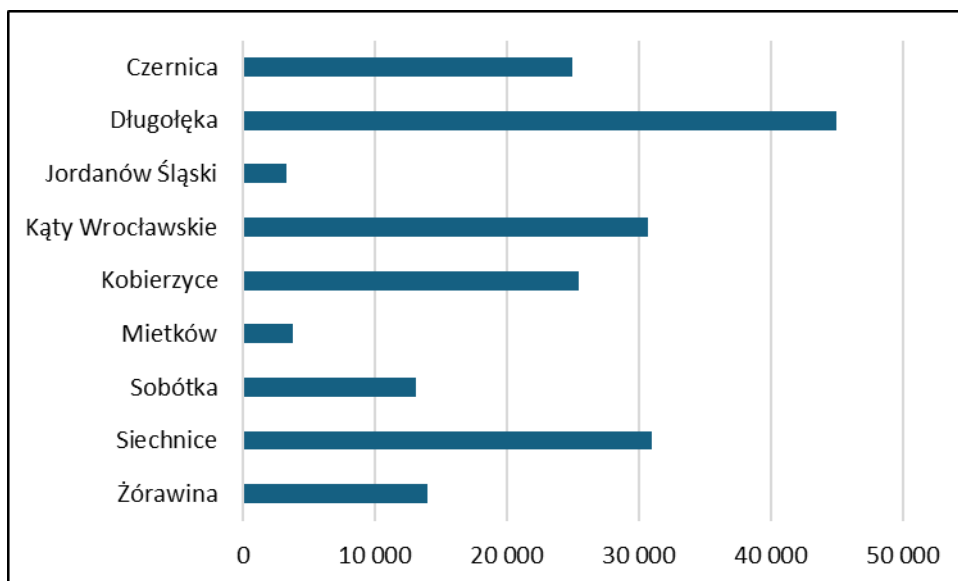
Ryc. 6. Struktura ludności Powiatu Wrocławskiego według 5-letnich grup wieku w 2024 roku
 Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Ryc. 7. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności Powiatu Wrocławskiego w latach 2020-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

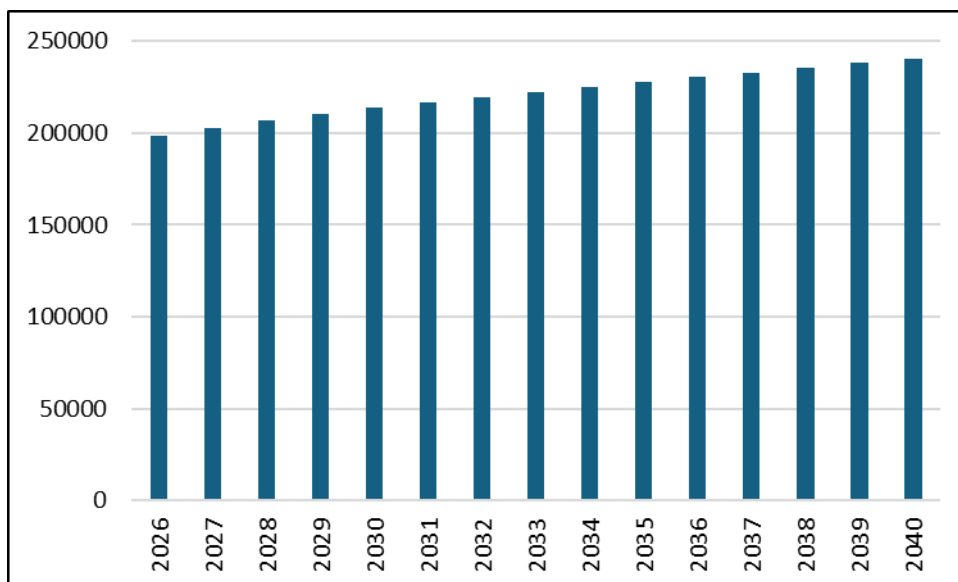
Zwrócić należy uwagę na fakt, że gminy Powiatu Wrocławskiego są zróżnicowane w zakresie liczby ludności. Największą pod tym względem gminą jest Długołęka, która w 2024 roku liczyła 44 927 mieszkańców. Za nią sytuowały się Siechnice z liczbą mieszkańców 31 002 oraz Kąty Wrocławskie, w których zamieszkiwało 30 672 osób. Najmniejsze gminy to Jordanów Śląski, który w 2024 roku liczył 3 275 mieszkańców i Mietków z 3 760 mieszkańcami (ryc. 8.). Wzrost liczby ludności dotyczy głównie gmin położonych blisko Wrocławia, takich jak: Długołęka, Czernica, Siechnice i Żórawina.

Ryc. 8. Liczba ludności w gminach Powiatu Wrocławskiego w roku 2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Projektowanie usług publicznych wymaga zwrócenia uwagi na przyszłe możliwe zmiany w obszarze liczby ludności. Prognoza demograficzna GUS wskazuje, że liczba ludności w Powiecie Wrocławskim będzie nadal systematycznie rosła i w 2040 roku Powiat będzie liczył 240 497 mieszkańców (ryc. 9.). Oznacza to stale rosnące zapotrzebowanie na usługi publiczne na terenie Powiatu.

Ryc. 9. Prognoza liczby ludności w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2040

Źródło: Prognoza ludności na lata 2023-2060, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/15udność/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html>.

2.4. Zasoby instytucjonalne w obszarze ochrony zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Wrocławskiego

Zasoby instytucjonalne w zakresie ochrony zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Wrocławskiego obejmują podmioty ochrony zdrowia świadczące pomoc psychiatryczną i psychologiczną finansowaną ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, świadczenia oferowane w ramach systemu pomocy społecznej, wsparcie dzieci i młodzieży w ramach systemu oświaty oraz placówki świadczące usługi prywatne.

Oferta ochrony zdrowia finansowana ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia obejmuje leczenie w pięciu placówkach na terenie Powiatu Wrocławskiego – są to:

- CertaMed Centrum Medyczne, ul. Wierzbowa 9, 55-080 Smolec;
- NZOZ „Twój Lekarz”, ul. Wincentego Witosa 5, 55-040 Kobierzyce;
- CPTP SALUS sp. z o.o., ul. Jarzębinowa 7, 55-095 Długołęka;
- ERA PSYCHE. Poradnia dla Dzieci i Młodzieży. Psychoterapia i Rozwój, ul. Wrocławska 1b, 55-093 Brzezia Łąka;
- NZOZ „Nadzieja”, ul. Wrocławska 16 55-095 Siedlec.

CertaMed Centrum Medyczne oferuje pomoc w Poradni zdrowia psychicznego dla osób dorosłych w postaci wizyt psychiatrycznych, psychologicznych oraz psychoterapii. NZOZ „Twój Lekarz” również oferuje wizyty dla osób dorosłych – w zakresie opieki psychologicznej i psychiatrycznej oraz wizyty psychologiczne dla dzieci i młodzieży. ERA PSYCHE zapewnia pomoc psychologiczną. W placówce w Brzeziej Łące umożliwia wsparcie w ramach poradni psychologicznej dla dzieci i młodzieży. Dodatkowo oferuje też bezpłatną pomoc psychologiczną dla dorosłych. W poradni w Kiełczowie (ul. Sportowa 5, 55-093 Kiełczów) ERA PSYCHE prowadzi Poradnię Leczenia Traumatycznego, finansowaną w ramach programu pilotażowego NFZ. Program jest skierowany do osób, które mają ukończony 12. rok życia, po trudnym doświadczeniu życiowym, wywołującym reakcję traumatyczną. NZOZ „Nadzieja” to placówka wyspecjalizowana w leczeniu uzależnień osób dorosłych. Oferuje wizyty w Poradni leczenia uzależnień dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz terapię stacjonarną w Ośrodku Leczenia Uzależnień „Nadzieja”.

Największą placówką zapewniającą w ramach NFZ opiekę psychiatryczną i psychologiczną jest CPTP SALUS w Długołęce. SALUS prowadzi:

- Poradnię zdrowia psychicznego dla dorosłych – w ramach której przyjmują lekarze psychiatry, psychologowie i psychoterapeuci;
- Zespół leczenia środowiskowego – w ramach którego pacjenci mogą korzystać ze zintegrowanej pomocy specjalistów: psychiatrów, psychologów, psychoterapeutów, terapeutów środowiskowych i pielęgniarek;
- Poradnię leczenia uzależnień i współuzależnień od alkoholu – w ramach której pomoc oferują lekarze specjaliści w dziedzinie leczenia uzależnień, terapeuci uzależnień oraz instruktorzy terapii uzależnień, w poradni prowadzona jest terapia indywidualna, grupowe zajęcia edukacyjne i grupowe terapie pogłębione. Wsparcie w zakresie leczenia uzależnień uzyskać mogą zarówno osoby dorosłe, jak i młodzież;

- Oddział dzienny psychiatryczny – oferujący intensywne leczenie grupowe w trybie ambulatoryjnym, w ramach którego leczenie prowadzą lekarze psychiatry, psycholodzy i psychoterapeuci, terapeuci zajęciowi oraz pielęgniarki psychiatryczne;
- Centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży – które na II poziomie referencyjności świadczy specjalistyczną pomoc diagnostyczno-terapeutyczną dla dzieci i młodzieży z trudnościami psychicznymi oraz emocjonalnymi, wymagającymi interdyscyplinarnego wsparcia. W zespole pracują: lekarze psychiatry dzieci i młodzieży, psycholodzy oraz psychoterapeuci.

Podmioty posiadające kontakty z NFZ oferują również leczenie prywatne. CertaMed Centrum Medyczne zapewnia leczenie prywatne w Poradni zdrowia psychicznego dla dorosłych oraz w Poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, w której przyjmuje lekarz psychiatra. NZOZ „Twój Lekarz” umożliwia odpłatne wizyty psychiatryczne dla dorosłych w przychodni w Kobierzycach oraz przychodni w Bielanych Wrocławskich (ul. Wrocławska 24A/1, 55-040 Bielany Wrocławskie) oraz psychologiczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych w przychodni w Kobierzycach. ERA PSYCHE oferuje komercyjne usługi psychologiczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych w przychodniach w Brzeziej Łące oraz Kiełczowie. CPTP SALUS umożliwia komercyjne leczenie psychiatryczne, poradnictwo psychologiczne i psychoterapię dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. Prywatnie z usług lekarza psychiatry można dodatkowo skorzystać w Smolcu (Gabinet lekarza psychiatry lek. Joanna Liphardt-Pala). Na terenie Powiatu Wrocławskiego usługi komercyjne licznie oferują psychologowie i psychoterapeuci.

W ramach systemu oświaty podstawowa pomoc pedagogiczna i psychologiczna udzielana jest w placówkach oświatowych. Pomoc psychologiczno-pedagogiczną w Powiecie Wrocławskim zapewnia Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu obejmujący swoim zasięgiem działania cały Powiat. Poradnia ma główną siedzibę we Wrocławiu, w budynku Starostwa Powiatowego. Tam prowadzone są głównie działania diagnostyczne, natomiast działania terapeutyczne i pomocowe indywidualne i grupowe realizowane są w gabinetach zamiejscowych przez zespoły specjalistów. Gabinety zamiejscowe zlokalizowane są w Czernicy, Kątach Wrocławskich, Kiełczowie, Kobierzycach, Siechnicach, Sobótce i Żórawinie.

Dostęp do pomocy psychologicznej zapewniają także jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Na poziomie Powiatu Wrocławskiego poradnictwo pedagogiczne i psychologiczne w ramach interwencji kryzysowej zapewnia Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Dodatkowo Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zapewnia również wsparcie pedagogiczne i psychologiczne dedykowane dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz rodzicom zastępczym. Osoby korzystające z usług Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy mają zapewnione wsparcie psychologiczne i pedagogiczne w placówce. Pomoc i wsparcie psychologiczne oraz pomoc dla osób uzależnionych zapewniają również ośrodki pomocy społecznej (centra usług społecznych) działające w gminach, najczęściej w ramach funkcjonowania punktów konsultacyjnych.

Liczne podmioty zapewniające dostęp do opieki psychiatrycznej, psychologicznej oraz psychoterapeutycznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych, finansowane w ramach NFZ, zlokalizowane są we Wrocławiu. Udzielają one zarówno pomocy w ramach poradni zdrowia psychicznego, jak i leczenia na oddziałach dziennych i całodobowych. Mieszkańcy Powiatu

Wrocławskiego często z nich korzystają poszukując dostępu do specjalistów. W obszarze leczenia psychiatrycznego dzieci i młodzieży ofertę leczenia w poradni, na oddziale dziennym oraz całodobowym ma Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego (ul. Koszarowa 5, 51-149 Wrocław oraz ul. Wołowska 9, 51-116 Wrocław). W przypadku osób dorosłych największe placówki, oferujące leczenie w poradniach, na oddziałach dziennych i całodobowych prowadzą Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego (ul. Wybrzeże J. Conrada-Korzeniowskiego 18, 50-226 Wrocław), Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. J. Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu (ul. Ludwika Pasteura 10, 50-367 Wrocław) i 4 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką (ul. Rudolfa Weigla 5, 50-981 Wrocław). Dodatkowo leczenie ambulatoryjne realizuje wiele przygodni specjalistycznych.

W dostępie do ochrony zdrowia psychicznego zidentyfikować można wiele barier. Należą do nich bariery organizacyjne, ekonomiczne, legislacyjne, polityczne, ale także świadomościowe i aksjologiczne. W odniesieniu do tych ostatnich barier zwrócić należy uwagę na rosnącą świadomość konieczności dbania o zdrowie psychiczne, ale też ciągle obecną niechęć do sięgania po specjalistyczną pomoc oraz stygmatyzację osób z zaburzeniami psychicznymi. Problemem w zakresie ochrony zdrowia psychicznego jest dostęp do specjalistów, w szczególności lekarzy psychiatrów, ale również do psychologów, szczególnie w obszarze prowadzenia terapii psychologicznej i psychoterapii, które są procesami dłuższymi niż jednorazowa wizyta.

Informator o Terminach Leczenia NFZ w lutym 2026 roku wskazywał, że czas oczekiwania na wizytę u lekarza psychiatry dla osoby dorosłej na terenie Powiatu Wrocławskiego to min. 2 miesiące, zaś dla dzieci i młodzieży min. 4 miesiące. W mieście Wrocław były to min. tydzień dla dorosłych i min. 6 tygodni dla dzieci i młodzieży. Zwrócić należy uwagę na znacznie dłuższe terminy oczekiwania w przypadku dzieci i młodzieży (tabela 4.).

Tabela 4. Pierwszy wolny termin świadczeń psychiatrycznych dla przypadków stabilnych
(stan na 15.02.2026)*

Placówka	Świadczenia	Dorośli	Dzieci i młodzież
CertaMed Centrum Medyczne	Poradnia zdrowia psychicznego	17.04.2026	---
NZOZ „Twój Lekarz”	Poradnia zdrowia psychicznego	06.07.2026	---
CPTP SALUS	Poradnia zdrowia psychicznego	25.06.2026	25.06.2026
	Oddział dzienny	16.02.2026	---
Wrocław	Poradnia zdrowia psychicznego	23.02.2026 ZOZ Psie Pole. Poradnia zdrowia psychicznego	31.03.2026 Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego
	Oddział dzienny	14.02.2026 Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego	---
	Oddział stacjonarny ogólny	13.02.2026 Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. J. Mikulicza-Radeckiego	10.12.2026 Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego

* Informacje – zależnie od placówki – pochodzą z dnia 12, 13 lub 14 lutego 2026 r.

Źródło: *Informator o Terminach Leczenia NFZ*, <https://terminyleczenia.nfz.gov.pl/>.

2.5. Korzystanie z opieki zdrowotnej w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień finansowanej w ramach NFZ

2.5.1. Korzystanie z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień – osoby dorosłe

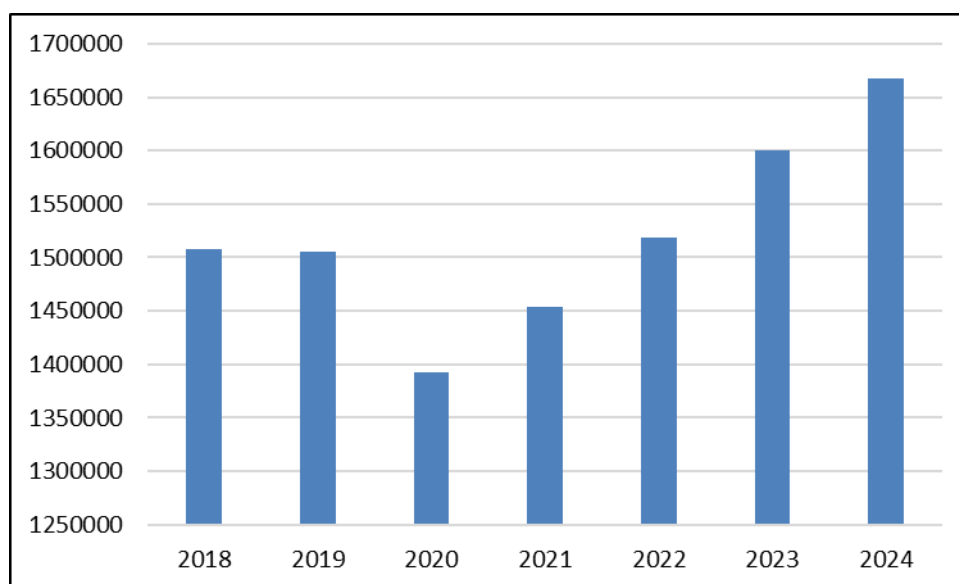
Kwestie związane ze zdrowiem psychicznym można rozpoznać odwołując się do informacji dotyczących korzystania z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień²⁰. Sprawozdawane dane obejmują wyłącznie leczenie w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia i najczęściej dostępne są wyłącznie na poziomie kraju i województw. Korzystając z danych ogólnopolskich i dla województwa dolnośląskiego można pokazać zakres korzystania z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień oraz grupy zaburzeń, które najczęściej powodują konieczność korzystania z leczenia.

Dane statystyczne dotyczące opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień dostępne są w podziale na kategorię osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży. Najpierw omówione zostanie korzystanie z opieki przez dorosłych, a następnie przez dzieci i młodzież.

W odniesieniu do osób dorosłych w 2024 roku w Polsce z leczenia w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień skorzystało 1 668 138 osób, co daje 5 425,9 osób na 100

²⁰ Dane *Mapy potrzeb zdrowotnych* Ministerstwa Zdrowia w obszarze *Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dorośli* na moment sporządzania diagnozy do *Programu* są dostępne do roku 2024 włącznie, stąd informacje w niniejszym rozdziale będą przedstawione za okres do 2024 roku (20.04.2026).

tys. ludności. W 2024 roku zrealizowano 10 650 335 porad i 257 377 hospitalizacji z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Liczba pacjentów znacząco spadła w 2020 roku w związku z pandemią Covid-19 i od tego czasu systematycznie rośnie (ryc. 10.).

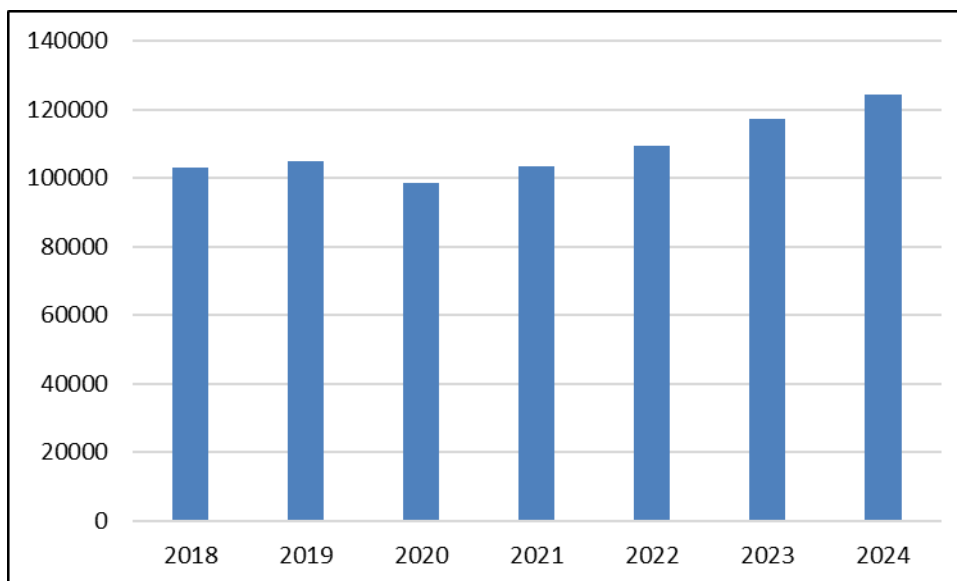
Ryc. 10. Liczba pacjentów korzystających z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w Polsce w latach 2018-2024

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dorośli*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniow/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniow-dorosli/>.

Na Dolnym Śląsku w 2024 roku odnotowano 124 297 pacjentów, czyli 5 221,3 osób na 100 tys. ludności. Liczba pacjentów również spadła w związku z pandemią Covid-19 i od roku 2020 rośnie (ryc. 11.). W 2024 roku w województwie dolnośląskim zrealizowano 762 121 porad i 19 590 hospitalizacji.

W 2024 roku w województwie dolnośląskim największa liczba pacjentów korzystała z leczenia w związku z zaburzeniami lękowymi, znaczące grupy pacjentów leczone były w związku z zaburzeniami nastroju, zaburzeniami organicznymi, uzależnieniami, schizofrenią oraz zaburzeniami psychicznymi inaczej nieokreślonymi.

Liczba osób korzystających z leczenia w 2024 roku na Dolnym Śląsku znacznie wzrosła w porównaniu z rokiem 2020. Największy liczbowy wzrost liczby pacjentów dotyczy zaburzeń lękowych oraz zaburzeń psychicznych nieokreślonych inaczej. Największy procentowo wzrost liczby pacjentów dotyczy zaburzeń psychicznych nieokreślonych inaczej, zaburzeń zachowania i emocji rozpoczynających się zwykle w dzieciństwie i wieku młodzieńczym oraz zaburzeń rozwoju psychicznego. Odnotowano minimalny spadek liczby pacjentów leczonych z powodu schizofrenii oraz psychoz innych niż schizofrenia (tabela 5.).

Ryc. 11. Liczba pacjentów korzystających z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w województwie dolnośląskim w latach 2018-2024

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dorośli*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn-dorosli/>.

Tabela 5. Liczba pacjentów korzystających z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w podziale na grupy zaburzeń w województwie dolnośląskim w latach 2020 i 2024

Grupy zaburzeń	Liczba pacjentów		Liczba pacjentów na 100 tys. ludności	
	2020	2024	2020	2024
Zaburzenia organiczne	17028	19453	711,5	817,2
Uzależnienia	17064	19956	713,0	838,3
Schizofrenia	11624	11367	485,7	477,5
Psychozy inne niż schizofrenia	1504	1471	62,8	61,8
Zaburzenia nastroju	16904	20691	706,3	869,2
Zaburzenia lękowe	36491	49908	1524,8	2096,5
Zaburzenia odżywiania	204	248	8,5	10,4
Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	734	1442	30,7	60,6
Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	3234	4920	135,1	206,7
Zaburzenia identyfikacji płciowej i preferencji seksualnych	42	57	1,8	2,4
Niepełnosprawność intelektualna	4229	4443	176,7	186,6
Zaburzenia rozwoju psychologicznego	439	976	18,3	41,0
Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i wieku młodzieńczym	364	1139	15,2	47,8
Zaburzenie psychiczne nieokreślone inaczej	1577	11657	65,9	489,7

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dorośli*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn-dorosli/>.

Biorąc pod uwagę formy leczenia dorośli pacjenci na terenie województwa dolnośląskiego najczęściej korzystali z poradni psychiatrycznych i psychologicznych, a następnie poradni leczenia/terapii uzależnień. Do częstych form leczenia należały oddziały psychiatryczne oraz zespoły leczenia środowiskowego. Znacząca grupa osób uzyskiwała również pomoc na izbach przyjęć (tabela 6.).

Tabela 6. Liczba pacjentów według form leczenia w województwie dolnośląskim w 2024 roku

Forma leczenia	Liczba pacjentów*
Poradnia psychiatryczna/psychologiczna dla dorosłych	112973
w tym:	
Poradnia zdrowia psychicznego	93936
Poradnia psychologiczna	3853
Poradnia psychogeriatryczna	1999
Poradnia leczenia nerwic	600
Poradnia leczenia/terapii uzależnień dla dorosłych	16703
Oddział psychiatryczny dla dorosłych	9324
Zespół leczenia środowiskowego dla dorosłych	5736
Izba przyjęć	5494
Oddział/ośrodek leczenia uzależnień dla dorosłych	3158
Poradnia psychiatryczna/psychologiczna dla dzieci	3054
Oddział/ośrodek detoksykacji dla dorosłych	2931
Oddział dzienny dla dorosłych	2556
Zakład/oddział opieki długoterminowej dla dorosłych	879
Oddział dzienny leczenia uzależnień dla dorosłych	775
Oddział psychiatrii sądowej dla dorosłych	494
Poradnia leczenia/terapii uzależnień dla dzieci	487
Hostel dla uzależnionych, dorośli	218
Oddział psychiatryczny dla dzieci	103
Oddział dzienny dla dzieci	88
Poradnia seksuologiczna	20
Oddział/ośrodek leczenia uzależnień dla dzieci	13
Hostel psychiatryczny dla dorosłych	9
Oddział dzienny leczenia uzależnień dla dzieci	7
Oddział psychiatrii sądowej dla młodzieży	3
Hostel psychiatryczny dla dzieci	1

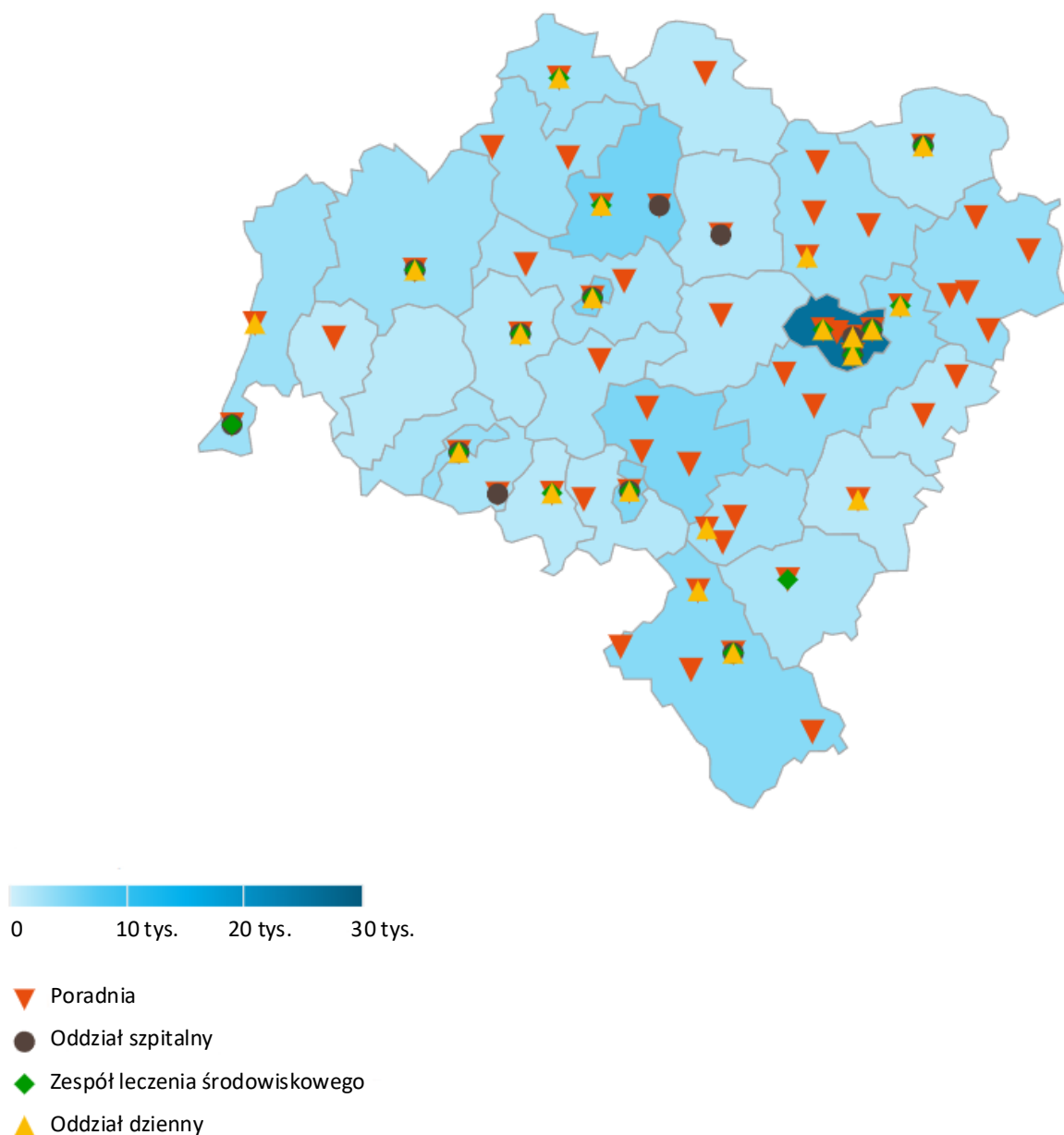
* W przypadku, gdy pacjent korzystał z więcej niż jednej formy leczenia został policzony w każdej z grup.

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dorośli*,

<https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn-dorosli/>.

Dane statystyczne dotyczące opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień na poziomie powiatów przedstawiają informację o liczbie pacjentów korzystających z czterech podstawowych form leczenia psychiatrycznego takich, jak: poradnia, oddział szpitalny, zespół leczenia środowiskowego oraz oddział dzienny dla dorosłych. Na ryc. 12. przedstawiono mapę z rozkładem form leczenia oraz liczby pacjentów na poziomie powiatów w województwie

dolnośląskim. Największa liczba podmiotów udzielających świadczeń i pacjentów koncentruje się w mieście Wrocław.

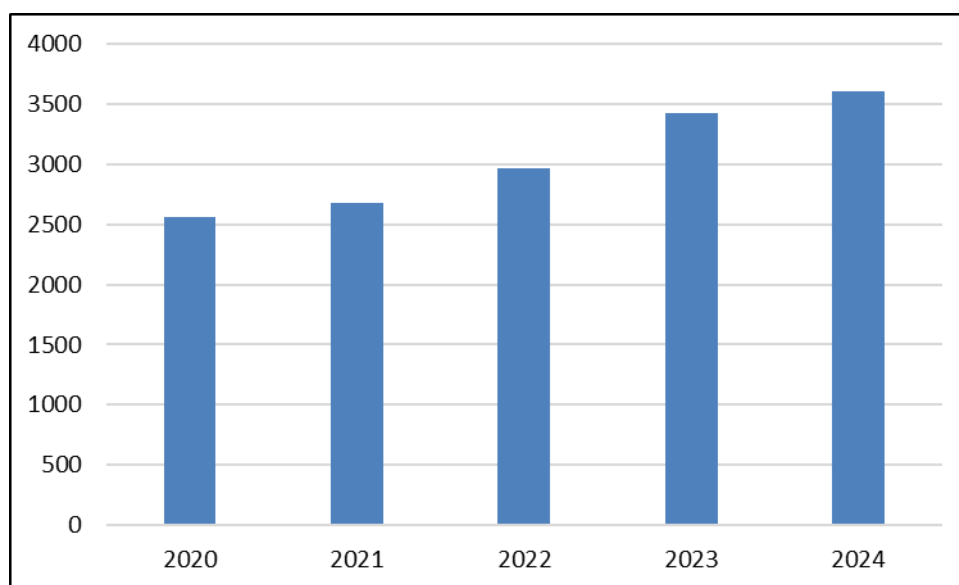

Ryc. 12. Liczba pacjentów oraz rozmieszczenie podstawowych form leczenia w powiatach województwa dolnośląskiego w 2024 roku

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dorośli*,
<https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn-dorosli/>.

W 2024 roku z opieki psychiatrycznej w formach leczenia takich, jak: poradnia, oddział szpitalny, zespół leczenia środowiskowego i oddział dzienny dla dorosłych korzystało 3 605 pacjentów zamieszkałych na terenie Powiatu Wrocławskiego. Liczba osób korzystających

z leczenia na przestrzeni lat 2020-2024 znacząco wzrosła, co ważne, wzrosła również liczba pacjentów na 100 tys. ludności, co wskazuje, że wzrost nie wiąże się wyłącznie ze wzrostem liczby mieszkańców powiatu (ryc. 13., tabela 7.). Wzrost liczby pacjentów, a szczególnie wzrost liczby pacjentów na 100 tys. ludności, widoczny jest mocno w latach 2023-2024 w porównaniu do lat wcześniejszych. Może to wynikać z pandemii Covid-19, która przyczyniła się do pogorszenia kondycji psychicznej społeczeństwa. Jednocześnie w okresie pandemii korzystanie z opieki zdrowotnej było bardziej ograniczone.

Ryc. 13. Liczba pacjentów z Powiatu Wrocławskiego korzystających z leczenia w podstawowych formach leczenia psychiatrycznego: poradni, oddziale szpitalnym, zespole leczenia środowiskowego oraz oddziale dziennym dla dorosłych w latach 2020-2024

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dorośli*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dorosli/>.

Zwrócić należy szczególną uwagę na odsetek pacjentów, którzy korzystają z leczenia na terenie Powiatu Wrocławskiego – zaledwie jeden na czterech pacjentów leczy się na terenie Powiatu, zaś pozostali poza nim, najprawdopodobniej we Wrocławiu. Wynika to z ograniczonej oferty leczenia na terenie Powiatu Wrocławskiego, szerszej oferty we Wrocławiu, a często również łatwiejszego dojazdu do placówek położonych we Wrocławiu.

Tabela 7. Liczba pacjentów z Powiatu Wrocławskiego korzystających z leczenia w podstawowych formach leczenia psychiatrycznego: poradni, oddziale szpitalnym, zespole leczenia środowiskowego oraz oddziale dziennym dla dorosłych

Informacje	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba pacjentów	2557	2674	2969	3423	3605
Liczba pacjentów na 100 tys. ludności	2121	2171	2155	2425	2492
Odsetek pacjentów korzystających z leczenia na terenie Powiatu Wrocławskiego	23,9%	24,9%	26,8%	28,6%	24,3%

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dorośli*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn-dorosli/>.

Dane dotyczące liczby porad zrealizowanych w poradni psychiatrycznej/psychologicznej dla dorosłych w Powiecie Wrocławskim wskazują na znaczny wzrost liczby realizowanych porad. W ramach świadczeń finansowanych przez NFZ znacznie więcej jest porad lekarskich niż psychologicznych. Realizowana jest również psychoterapia indywidualna. Liczba porad lekarskich, psychologicznych i psychoterapeutycznych największa była w 2023 roku, w 2024 roku liczba porad spadła, ale nadal jest znacząco wyższa niż w latach 2020-2022. Od 2022 roku widoczne jest odchodzenie od teleporad na rzecz wizyt stacjonarnych (tabela 8.).

Tabela 8. Liczba porad zrealizowanych w poradni psychiatrycznej/psychologicznej dla dorosłych w Powiecie Wrocławskim

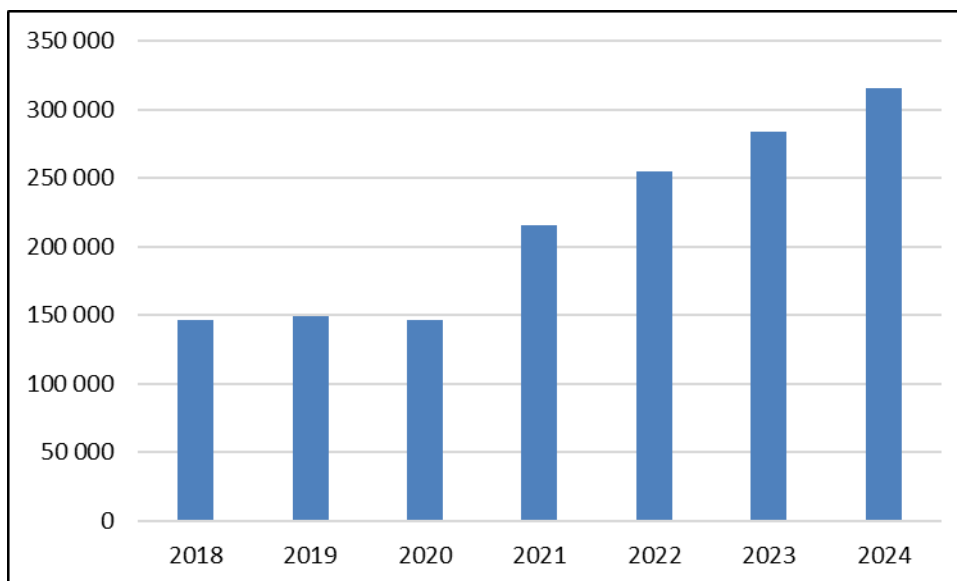
Porady	2020	2021	2022	2023	2024
Porady lekarskie	1683	2208	3120	4211	3880
Porady lekarskie - teleporada	599	321	88	1	21
Porady psychologiczne	111	169	601	997	702
Porady psychologiczne - teleporada	78	3	36	30	6
Psychoterapia indywidualna	1009	1116	1102	1685	1466
Psychoterapia indywidualna - teleporada	271	189	177	23	10

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dorośli*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznienn-dorosli/>.

2.5.2. Korzystanie z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień – dzieci i młodzież

W przypadku dzieci i młodzieży²¹ w 2024 roku w Polsce z leczenia w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień skorzystało 315 000 osób, co daje 4 670,2 osoby na 100 tys. ludności. W 2024 roku zrealizowano 3 148 999 porad i 18 575 hospitalizacji z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Liczba pacjentów nieznacznie spadła w 2020 roku w związku z pandemią Covid-19 i od tego czasu systematycznie, znacząco rośnie (ryc. 14.).

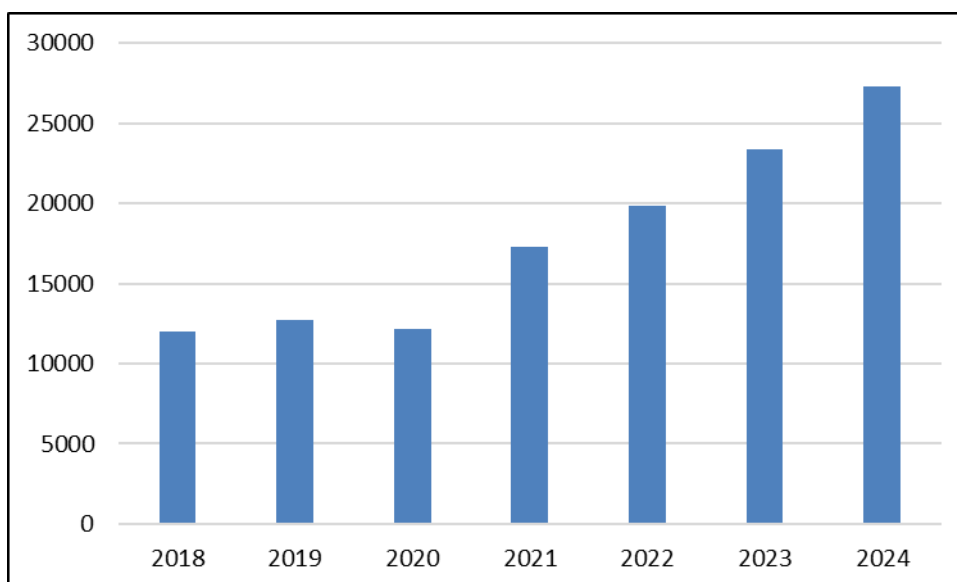
²¹ Dane *Mapy potrzeb zdrowotnych* Ministerstwa Zdrowia w obszarze *Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież* na moment sporządzania diagnozy do *Programu* są dostępne do roku 2024 włącznie, stąd informacje w niniejszym rozdziale będą przedstawione za okres do 2024 roku (20.04.2026).

Ryc. 14. Liczba pacjentów (dzieci i młodzieży) korzystających z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w Polsce w latach 2018-2024

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniem/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniem-dzieci-i-mlodziez/>.

Na Dolnym Śląsku w 2024 roku odnotowano 18 865 pacjentów, czyli 5 352,9 osób na 100 tys. ludności. Liczba pacjentów również nieznacznie spadła w związku z pandemią Covid-19 i od roku 2020 rośnie (ryc. 15.). W 2024 roku w województwie dolnośląskim zrealizowano 247 361 porad i 1 522 hospitalizacje.

Ryc. 15. Liczba pacjentów (dzieci i młodzieży) korzystających z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w województwie dolnośląskim w latach 2018-2024

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniem/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniem-dzieci-i-mlodziez/>.

Grupy zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży są określane inaczej niż u osób dorosłych. W 2024 roku w województwie dolnośląskim największa liczba pacjentów w kategorii dzieci i młodzieży korzystała z leczenia w związku z tzw. pozostałymi zaburzeniami psychicznymi, poza tym znaczące grupy pacjentów korzystały z pomocy w związku z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi oraz zaburzeniami nerwicowymi związanymi ze stresem i postacią somatyczną. Liczba osób korzystających z leczenia w 2024 roku na Dolnym Śląsku w porównaniu z rokiem 2020 wzrosła ponad dwukrotnie. Największy liczbowy oraz procentowy wzrost pacjentów dotyczy pozostałych zaburzeń psychicznych, całościowych zaburzeń rozwojowych oraz zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem i postacią somatyczną, a więc tych zaburzeń, które dotyczą największej liczby pacjentów (tabela 9.).

Tabela 9. Liczba pacjentów (dzieci i młodzieży) korzystających z opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w podziale na grupy zaburzeń w województwie dolnośląskim w latach 2020 i 2024

Grupy zaburzeń	Liczba pacjentów		Liczba pacjentów na 100 tys. ludności	
	2020	2024	2020	2024
Zaburzenia psychiczne i zachowania spowodowane używaniem środków psychoaktywnych	331	622	66,5	127,5
Schizofrenia i zaburzenia urojeniowe	129	134	25,9	27,5
Zaburzenia nastroju	754	1419	151,4	291,0
Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i postacią somatyczną	2273	5799	456,4	1189,1
Zaburzenia odżywiania	129	230	25,9	47,2
Niepełnosprawność intelektualna	666	920	133,7	188,6
Całościowe zaburzenia rozwojowe	3108	6323	624,0	1296,5
Zaburzenia hiperkinetyczne	2028	2924	407,2	599,6
Zaburzenia zachowania oraz mieszane zaburzenia zachowania i emocji	1838	3110	369,0	637,7
Zaburzenia emocji młodzieży	1329	1961	266,8	402,1
Tiki	116	109	23,3	22,4
Pozostałe zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży	2580	13336	518,0	2734,6

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dzieci-i-mlodziez/>.

Biorąc pod uwagę formy leczenia pacjenci na terenie województwa dolnośląskiego najczęściej korzystali z poradni psychiatrycznych i psychologicznych, a następnie pobytu na oddziale dziennym, oddziale psychiatrycznym i pomocy na izbie przyjęć. Zwrócić należy uwagę, że dzieci i młodzież korzystały również z leczenia w placówkach dla dorosłych (tabela 10.).

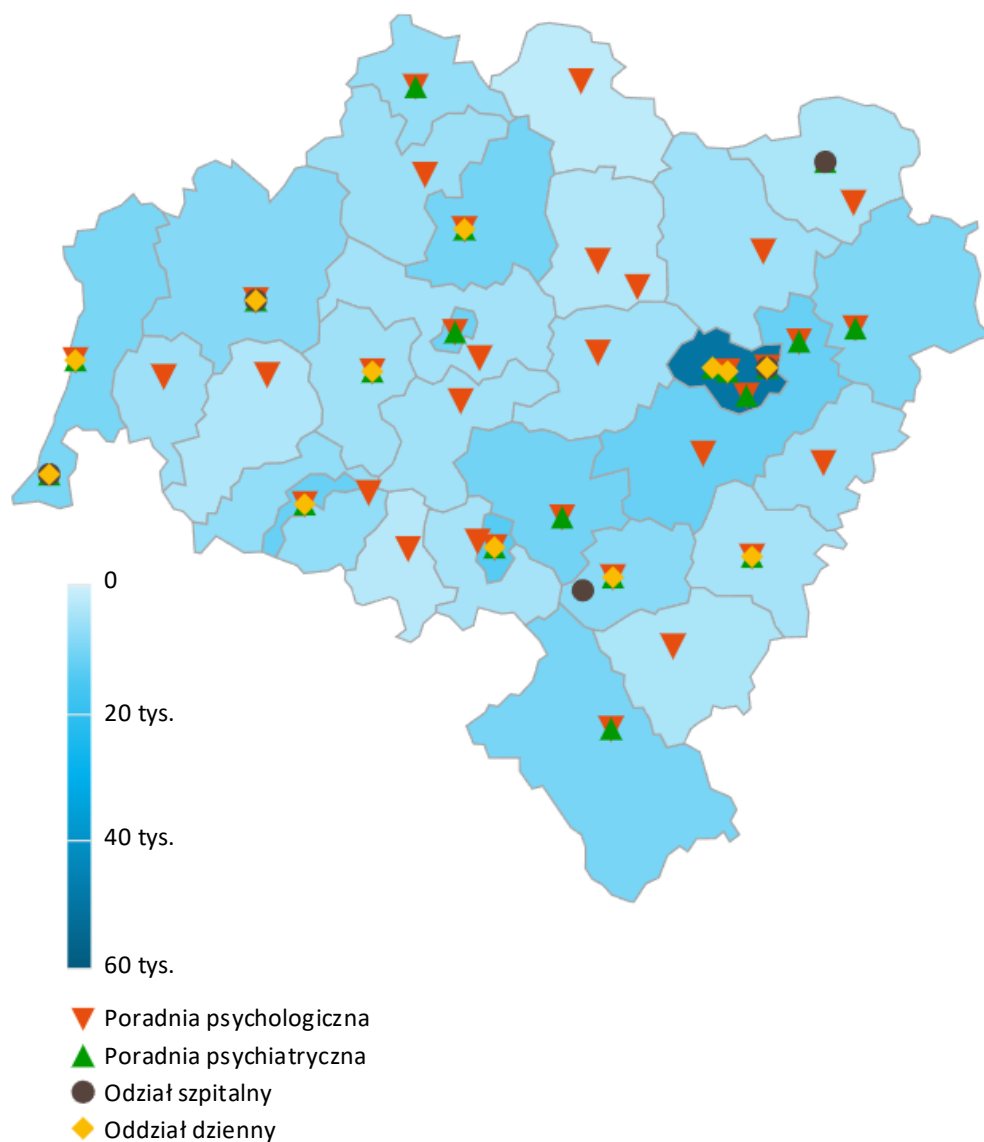
Tabela 10. Liczba pacjentów (dzieci i młodzieży) według form leczenia w województwie dolnośląskim w 2024 roku

Forma leczenia	Liczba pacjentów*
Poradnia psychiatryczna/psychologiczna dla dorosłych	1406
Poradnia psychiatryczna/psychologiczna dla dzieci	32911
Poradnia leczenia/terapii uzależnień dla dorosłych	315
Poradnia leczenia/terapii uzależnień dla dzieci	714
Oddział psychiatryczny dla dzieci	1173
Zespół leczenia środowiskowego dla dorosłych	187
Zespół leczenia środowiskowego dla dzieci	3
Izba przyjęć	1122
Oddział/ośrodek leczenia uzależnień dla dorosłych	110
Oddział/ośrodek leczenia uzależnień dla dzieci	31
Oddział/ośrodek detoksykacji dla dorosłych	11
Oddział dzienny dla dzieci	1191
Zakład/oddział opieki długoterminowej dla dzieci	3
Oddział dzienny leczenia uzależnień dla dorosłych	41
Oddział dzienny leczenia uzależnień dla dzieci	13
Oddział psychiatrii sądowej dla młodzieży	38

* W przypadku, gdy pacjent korzystał z więcej niż jednej formy leczenia został policzony w każdej z grup.

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież*,
<https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dzieci-i-mlodziez/>.

Dane statystyczne dotyczące opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży na poziomie powiatów przedstawiają informację o liczbie pacjentów korzystających z czterech podstawowych form leczenia: poradni psychologicznej, poradni psychiatrycznej, oddziału szpitalnego i oddziału dziennego. Na ryc. 16. Przedstawiono mapę z rozkładem form leczenia oraz liczby pacjentów na poziomie powiatów w województwie dolnośląskim. Największa liczba podmiotów udzielających świadczeń i pacjentów koncentruje się w mieście Wrocław.

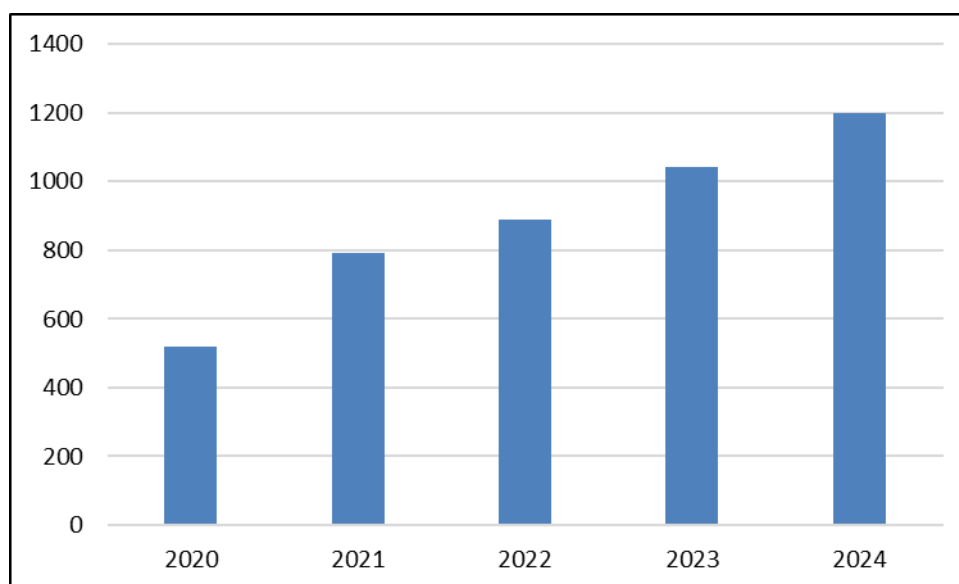

Ryc. 16. Liczba pacjentów (dzieci i młodzieży) oraz rozmieszczenie podstawowych form leczenia w powiatach województwa dolnośląskiego w 2024 roku

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dzieci-i-mlodziez/>.

W 2024 roku z opieki psychologicznej i psychiatrycznej w formach leczenia takich, jak poradnia psychologiczna i psychiatryczna, oddział dzienny i oddział szpitalny korzystało 1 198 pacjentów zamieszkałych na terenie Powiatu Wrocławskiego. Liczba osób korzystających z leczenia na przestrzeni lat 2020–2024 wzrosła ponad dwukrotnie, co ważne, wzrosła również znacząco liczba pacjentów na 100 tys. ludności, co wskazuje, że wzrost nie wiąże się wyłącznie ze wzrostem liczby mieszkańców powiatu (ryc. 17., tabela 11.). Wzrost liczby pacjentów,

a szczególnie wzrost liczby pacjentów na 100 tys. ludności, widoczny jest mocno w roku 2021. Może to wynikać z pandemii Covid-19, która przyczyniła się do pogorszenia kondycji psychicznej społeczeństwa.

Ryc. 17. Liczba pacjentów (dzieci i młodzieży) z Powiatu Wrocławskiego korzystających z leczenia w podstawowych formach leczenia psychiatrycznego: poradni psychologicznej, poradni psychiatrycznej, oddziału szpitalnego i oddziału dziennego w latach 2020-2024

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniem/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniem-dzieci-i-mlodziez/>.

Zwrócić należy szczególną uwagę na odsetek pacjentów, którzy korzystają z leczenia na terenie Powiatu Wrocławskiego – zaledwie 30,5% pacjentów leczy się na terenie Powiatu, zaś pozostali poza nim, najprawdopodobniej we Wrocławiu. Wynika to z ograniczonej oferty leczenia na terenie Powiatu Wrocławskiego, szerszej oferty we Wrocławiu, a często również łatwiejszego dojazdu do placówek położonych we Wrocławiu. Jednocześnie w latach 2023-2024 widoczny jest znaczący wzrost liczby pacjentów korzystających z leczenia na terenie Powiatu Wrocławskiego. Dostęp do opieki dla dzieci i młodzieży zwiększył się, co jest informacją pozytywną.

Tabela 11. Liczba pacjentów (dzieci i młodzieży) korzystających z leczenia w podstawowych formach leczenia psychiatrycznego: poradni psychologicznej, poradni psychiatrycznej, oddziału szpitalnego i oddziału dziennego w Powiecie Wrocławskim

Informacje	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba pacjentów	519	792	888	1044	1198
Liczba pacjentów na 100 tys. ludności	1451	2102	1973	2270	2579
Odsetek pacjentów korzystających z leczenia na terenie Powiatu Wrocławskiego	9,3%	19,8%	11,3%	24,8%	30,5%

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniem/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzalezniem-dzieci-i-mlodziez/>.

Dane dotyczące liczby porad zrealizowanych w poradni psychiatrycznej/psychologicznej w Powiecie Wrocławskim wskazują na znaczny wzrost liczby realizowanych porad, zarówno porad lekarskich, jak i porad psychologicznych. W ramach świadczeń finansowanych przez NFZ realizowana jest również psychoterapia indywidualna. Liczba porad lekarskich i psychologicznych oraz realizowanych psychoterapii w ostatnich latach była zróżnicowana, ale trend w odniesieniu do tych świadczeń jest rosnący, zaś największa ich liczba została zrealizowana w 2024 roku (tabela 12.).

Tabela 12. Liczba porad zrealizowanych w poradni psychiatrycznej/psychologicznej dla dorosłych w Powiecie Wrocławskim

Porady	2020	2021	2022	2023	2024
Porady lekarskie	360	776	969	1584	1955
Porady lekarskie – teleporada	120	87	19	1	5
Porady psychologiczne	84	1722	838	1119	2081
Porady psychologiczne – teleporada	41	22	13	88	86
Psychoterapia indywidualna	552	2005	2945	3894	5194
Psychoterapia indywidualna – teleporada	202	46	26	92	171
Wizyty/porady domowe/środowiskowe	0	59	125	390	1422
Wizyty/porady domowe/środowiskowe – teleporada	0	0	0	132	253
Oddziaływania grupowe/rodzinne	0	115	82	70	988
Oddziaływania grupowe/rodzinne – teleporada	0	1	0	3	3

Źródło: *Mapy potrzeb zdrowotnych. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież*, <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dzieci-i-mlodziez/>.

2.6. Absencje chorobowe i świadczenia rentowe związane z zaburzeniami psychicznymi

Zaburzenia psychiczne mogą powodować czasową lub długookresową niezdolność do wykonywania pracy zarobkowej, co ma znaczący wpływ na sytuację osób z zaburzeniami psychicznymi w wieku produkcyjnym.

Osoby pracujące mogą – w związku z zaburzeniami psychicznymi – korzystać ze zwolnień lekarskich. Statystyki dla lat 2023-2025 wskazują, że liczba mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, ubezpieczonych w ZUS, korzystających ze zwolnień lekarskich systematycznie rośnie. W 2025 roku ze zwolnień skorzystało 36 527 osób. Główne powody zwolnień lekarskich to reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne, zaburzenia lękowe i zaburzenia depresyjne. Wśród jednostek chorobowych, które są podstawą zwolnień lekarskich znajdują się też zaburzenia psychiczne wywołane używaniem alkoholu i narkotyków (tabela 13.).

Tabela 13. Liczba mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, ubezpieczonych w ZUS, korzystających ze zwolnień lekarskich w związku z zaburzeniami psychicznymi

Kod	Jednostki chorobowe	2023	2024	2025
Ogółem		34 514	35 377	36 527
F01	Otępienie naczyniowe	3	.	-
F03	Otępienie bliżej nieokreślone	-	-	.
F06	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną	13	16	11
F07	Zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu	-	.	.
F09	Nieokreślone zaburzenia psychiczne organiczne lub objawowe	.	-	-
F10	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu	87	99	98
F11	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem opiatów	3	7	4
F12	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kanabinoli	5	.	3
F13	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane przyjmowaniem substancji nasennych i uspakajających	3	.	4
F14	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kokainy	-	.	-
F15	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych niż kokaina środków pobudzających w tym kofeiny	4	.	-
F16	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem halucynogenów	-	.	-
F17	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane paleniem tytoniu	.	-	.
F19	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane naprzemiennym przyjmowaniem środków wyżej wymienionych (F10-F18) i innych środków psychoaktywnych	26	20	26
F20	Schizofrenia	35	26	39
F21	Zaburzenie typu schizofrenii (schizotypowe)	.	-	-
F22	Uporczywe zaburzenia urojeniowe	.	7	3
F23	Ostre i przemijające zaburzenia psychotyczne	3	8	16
F25	Zaburzenia schizoafektywne	.	.	3
F28	Inne nieorganiczne zaburzenia psychotyczne	-	.	-
F29	Nieokreślone nieorganiczne zaburzenia psychotyczne	.	.	3
F30	Epizod maniakalny	.	.	3
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	41	48	48
F32	Epizod depresyjny	492	595	697
F33	Zaburzenia depresyjne nawracające	224	223	280
F34	Uporczywe zaburzenia nastroju (afektywne)	12	8	12
F38	Inne zaburzenia nastroju (afektywne)	10	20	14
F39	Zaburzenia nastroju (afektywne), nie określone	6	6	10
F40	Zaburzenia lękowe w postaci fobii	9	21	15
F41	Inne zaburzenia lękowe	550	701	841
F42	Zaburzenie obsesyjno-kompulsyjne (nerwica natręctw)	15	15	18
F43	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne	1 246	1 626	1 818
F44	Zaburzenia dysocjacyjne (konwersyjne)	.	-	.

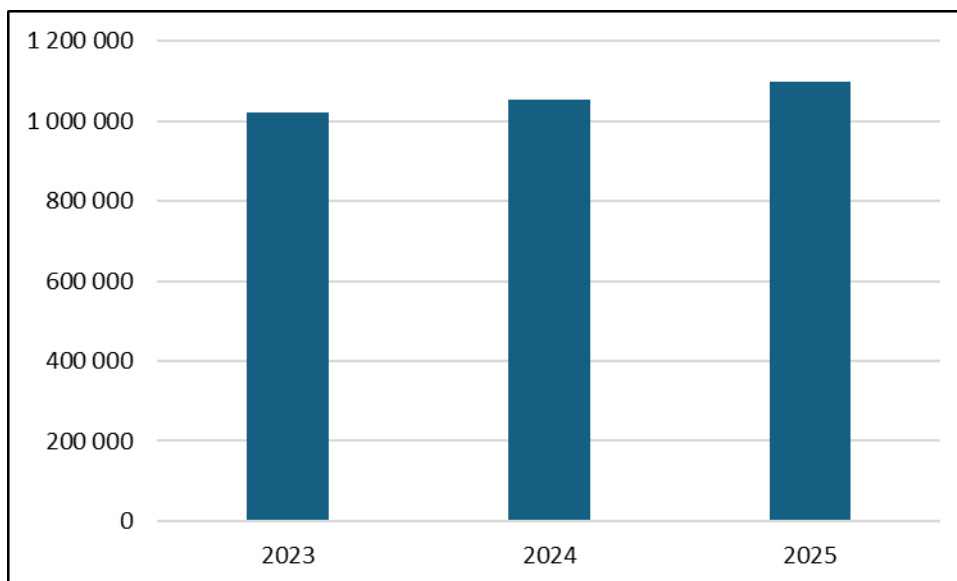
F45	Zaburzenia występujące pod postacią somatyczną (somatoform disorders)	25	19	30
F48	Inne zaburzenia nerwicowe	101	101	81
F50	Zaburzenia odżywiania	.	.	.
F51	Nieorganiczne zaburzenia snu	18	17	19
F53	Zaburzenia psychiczne związane z porodem, nie sklasyfikowane gdzie indziej	-	3	.
F54	Czynniki psychologiczne i behawioralne związane z zaburzeniami lub chorobami klasyfikowanymi w innych rozdziałach	-	-	.
F60	Specyficzne zaburzenia osobowości	17	11	24
F61	Zaburzenia osobowości mieszane i inne	13	8	23
F63	Zaburzenia nawyków i popędów (impulsów)	.	.	-
F70	Upośledzenie umysłowe lekkie	-	.	-
F71	Upośledzenie umysłowe umiarkowane	.	-	-
F73	Upośledzenie umysłowe głębokie	-	.	-
F80	Specyficzne zaburzenia rozwoju mowy i języka	-	.	-
F84	Całościowe zaburzenia rozwojowe	-	.	4
F89	Zaburzenie rozwoju psychicznego (psychologicznego), nie określone	-	-	.
F90	Zaburzenia hiperkinetyczne (zespoły nadpobudliwości ruchowej)	.	8	12
F91	Zaburzenia zachowania	-	-	.
F92	Mieszane zaburzenia zachowania i emocji	.	3	4
F93	Zaburzenia emocjonalne rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie	-	-	.
F95	Tiki	-	.	.
F98	Inne zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym	-	-	.

Kropka (.) – zgodnie z zasadą przestrzegania tajemnicy statystycznej prezentowane dane zostały przedstawione o liczebności 3 i więcej osób.

Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Departament Statystyki i Prognoz Aktuarialnych.

Pacjenci leczący się w związku z zaburzeniami psychicznymi korzystają ze zwolnień częściej niż raz w roku – w 2025 roku na jednego pacjenta przypadały średnio 3,2 zaświadczenia lekarskie. Liczba dni absencji chorobowej również rośnie – w 2025 roku łącznie w związku z zaburzeniami psychicznymi chorzy byli nieobecni w pracy przez 1 096 560 dni, co daje średnio 30,0 dni na pacjenta.

Ryc. 18. Liczba dni absencji chorobowej pacjentów zamieszkałych na terenie Powiatu Wrocławskiego ubezpieczonych w ZUS

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych.

Osoby, które wyczerpią zasiłek chorobowy (182 dni) i nadal są niezdolne do pracy, w przypadku, gdy dalsze leczenie rokuje na odzyskanie zdolności do pracy, mogą uzyskać wsparcie finansowane przez ZUS w postaci zasiłku rehabilitacyjnego. Zasiłek rehabilitacyjny po raz pierwszy w 2025 roku uzyskały 362 osoby, zaś po raz kolejny 199 osób. Wśród nich były odpowiednio 54 i 23 osoby z zaburzeniami psychicznymi. Osoby z zaburzeniami psychicznymi stanowiły między 9% a 15% osób uzyskujących świadczenie rehabilitacyjne (tabela 14.). Najczęściej świadczenie rehabilitacyjne przyznawane jest w związku z epizodami depresyjnymi, zaburzeniami depresyjnymi nawracającymi, schizofrenią, reakcją na ciężki stres i zaburzeniami adaptacyjnymi oraz innymi zaburzeniami lękowymi.

Tabela 14. Liczba mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, ubezpieczonych w ZUS, korzystających ze świadczenia rehabilitacyjnego w związku z zaburzeniami psychicznymi

Osoby korzystające ze świadczenia rehabilitacyjnego	Świadczenie rehabilitacyjne pierwszorazowe			Świadczenie rehabilitacyjne ponowne		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Ogółem	362	399	362	251	253	199
W tym osoby z zaburzeniami psychicznymi	38	49	54	25	24	23

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych.

Osoby niezdolne do pracy ubezpieczone w ZUS mogą uzyskać świadczenia rentowe. Osoby z zaburzeniami psychicznymi stanowią między 9% a 16% ogółu osób uzyskujących świadczenia rentowe. Częściej renty w związku z zaburzeniami psychicznymi uzyskują mężczyźni, a ZUS najczęściej orzeka częściową niezdolność do pracy, rzadziej całkowitą niezdolność do pracy, a w pojedynczych przypadkach niezdolność do samodzielnej egzystencji (tabela 15.). Najczęściej renty uzyskują osoby chore na schizofrenię, zaburzenia depresyjne

nawracające i inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną.

Tabela 15. Liczba mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, ubezpieczonych w ZUS, korzystających ze świadczenia rehabilitacyjnego w związku z zaburzeniami psychicznymi

Osoby korzystające ze świadczeń rentowych	Świadczenie rentowe pierwszorazowe			Świadczenie rentowe ponowne		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Ogółem	83	113	115	241	261	225
W tym osoby z zaburzeniami psychicznymi						
łącznie	10	9	10	32	41	30
Mężczyźni	8	3	7	19	25	19
Kobiety	.	6	3	13	16	11
Niezdolność do samodzielnej egzystencji	-	-	-	3	7	.
Całkowita niezdolność do pracy	4	.	4	9	19	7
Częściowa niezdolność do pracy	6	7	6	20	15	21

Kropka (.) – zgodnie z zasadą przestrzegania tajemnicy statystycznej prezentowane dane zostały przedstawione o liczebności 3 i więcej osób.
Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych.

2.7. Niepełnosprawność związana z chorobami psychicznymi

Osobami niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Niepełnosprawność może więc być wynikiem zaburzeń psychicznych, w tym chorób psychicznych, upośledzenia umysłowego czy zaburzeń rozwojowych, a osoby o tego typu zaburzeniach mogą uzyskiwać orzeczenia o niepełnosprawności, a także orzeczenia o niezdolności do pracy.

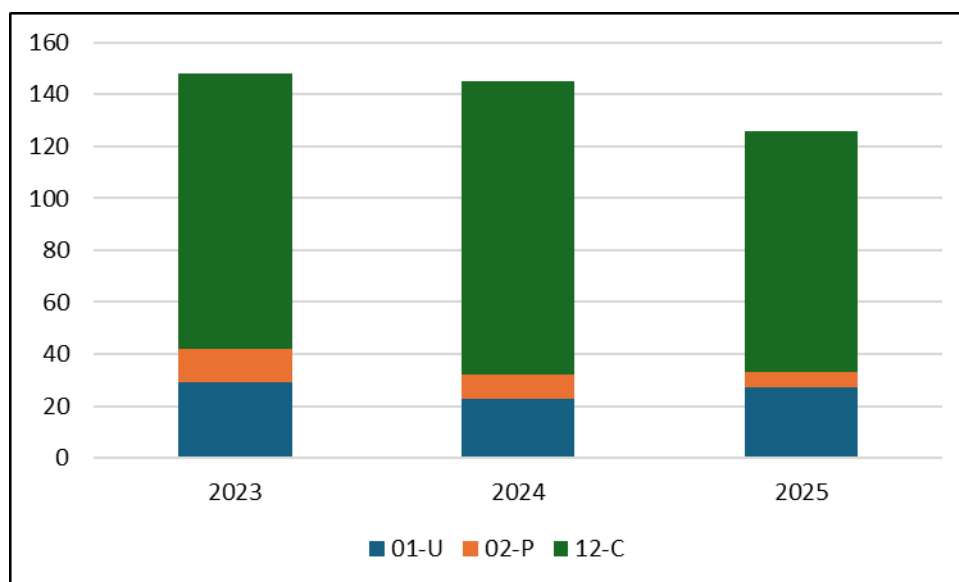
Poza systemem orzekania o niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji do celów rentowych, który w obszarze działań ZUS przedstawiony został w rozdziale 2.6., o niepełnosprawności orzekają powiatowe i wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności. Zespoły wydając orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności orzekają również przyczynę niepełnosprawności, a orzeczenie może wskazywać na maksymalnie 3 przyczyny, do których należą:

- 01-U – upośledzenie umysłowe;
- 02-P – choroby psychiczne;
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O – choroby narządu wzroku;
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E – epilepsja;
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T – choroby układu pokarmowego;
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego;

- 10-N – choroby neurologiczne;
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu nie jest miarodajną statystyką liczby osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Wrocławskiego, gdyż orzeczenia wydawane są najczęściej na czas określony, ponadto nie uwzględniają osób uzyskujących orzeczenia z innych systemów, np. ZUS lub KRUS, jednak stanowią informację dotyczącą skali zjawiska.

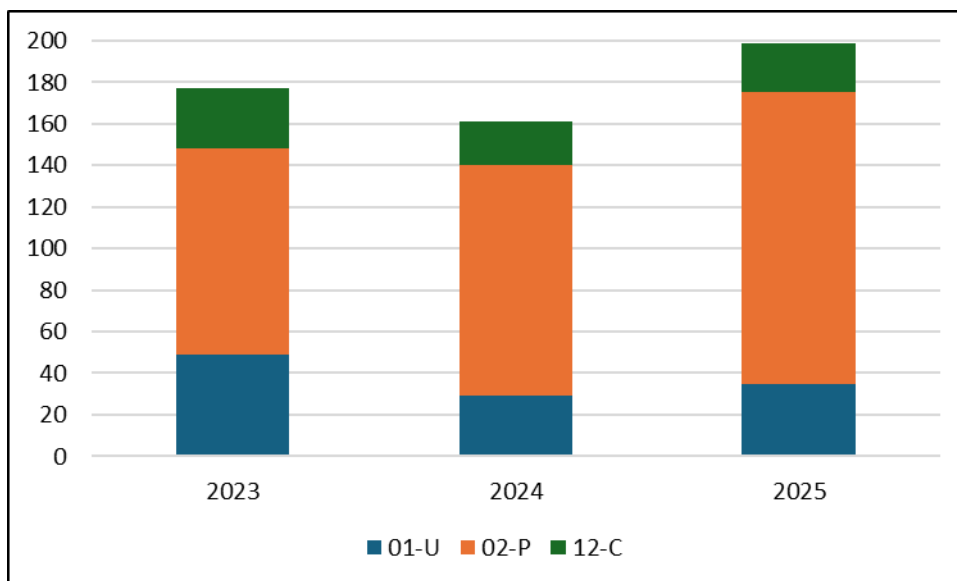
W 2025 roku wydano 126 orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci do lat 16, na których widniały przyczyny niepełnosprawności 01-U – upośledzenie umysłowe, 02-P – choroby psychiczne i/ lub 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe. Dominują orzeczenia wskazujące na całościowe zaburzenia rozwojowe, najmniej orzeczeń dotyczyło chorób psychicznych. Liczba orzeczeń wydawanych w związku z zaburzeniami psychicznymi w ostatnich 3 latach malała (ryc. 19.).

Ryc. 19. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych osobom do lat 16 zamieszkałym na terenie Powiatu Wrocławskiego

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

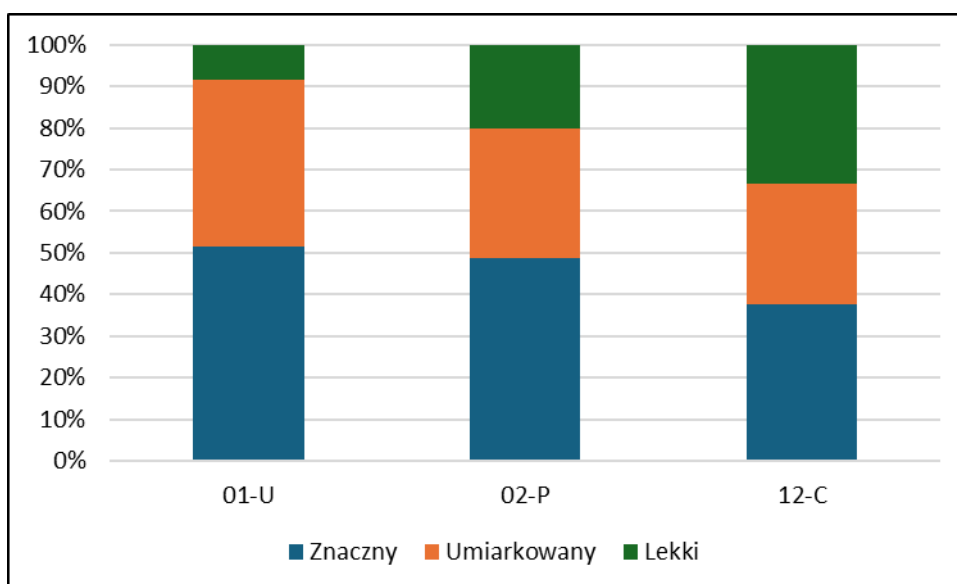
W 2025 roku wydano 199 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, dla osób powyżej 16. roku życia, na których widniały przyczyny niepełnosprawności 01-U – upośledzenie umysłowe, 02-P – choroby psychiczne i/ lub 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe. Zwrócić należy uwagę, że wśród osób dorosłych dominującą przyczyną niepełnosprawności w zakresie zaburzeń psychicznych są choroby psychiczne (ryc. 20.).

Ryc. 20. Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych osobom powyżej 16. roku życia zamieszkałym na terenie Powiatu Wrocławskiego

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Zaburzenia psychiczne najczęściej wiążą się z orzekaniem znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, znacznie rzadziej, szczególnie w przypadku upośledzenia umysłowego i chorób psychicznych, orzekany jest stopień lekki (ryc. 21.). To wskazuje na znaczącą potrzebę wsparcia i opieki tej kategorii osób.

Ryc. 21. Udział orzeczeń ze względu na stopień niepełnosprawności wśród ogólnej liczby orzeczeń wydanych w związku z daną przyczyną niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia zamieszkałym na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2025 roku

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

2.8. Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach systemu pomocy społecznej

W ramach systemu pomocy społecznej osoby potrzebujące wsparcia w związku z zaburzeniami psychicznymi mogą korzystać ze wsparcia pracowników socjalnych, asystentów rodziny, a także pomocy pedagogicznej i psychologicznej w ośrodkach pomocy społecznej oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu. Dodatkowo wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi udzielają prowadzony przez Powiat Wrocławski Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich wraz z Filią w Siechnicach.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w ramach interwencji kryzysowej i regularnego wsparcia pomocowego porad udzielają specjaliści: psycholog, pedagog, pracownik socjalny, specjalista pracy z rodziną i prawnik. Liczba osób korzystających z pomocy jest zróżnicowana. Liczba osób wspieranych w związku z przemocą domową była wysoka w okresie pandemii Covid-19, w latach 2022-2024 znacząco spadła, ale w 2025 roku ponownie wzrosła. Liczba osób korzystających z pomocy w ramach interwencji kryzysowej w związku z innymi niż przemoc sytuacjami kryzysowymi była wysoka w okresie pandemii Covid-19 i w 2024 roku. Z kolei w 2025 roku odnotowujemy znaczący spadek zainteresowania tą formą pomocy (tabela 16.).

Tabela 16. Liczba osób korzystających z poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego w PCPR

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Wsparcie w związku z przemocą						
Poradnictwo psychologiczne	54	28	5	2	6	38
Poradnictwo pedagogiczne	0	0	0	0	0	0
Wsparcie w związku z innymi sytuacjami kryzysowymi						
Poradnictwo psychologiczne	77	67	5	2	114	2
Poradnictwo pedagogiczne	0	0	2	0	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

Dodatkowo PCPR w ramach oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych realizuje pracę ze sprawcami przemocy domowej.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich, utworzony 1 grudnia 2018 roku, jest przeznaczony i odpowiednio dostosowany dla 30 osób z niepełnosprawnością intelektualną, z zaburzeniami psychicznymi, wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych oraz dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi. W styczniu 2026 roku, w związku z rosnącym zapotrzebowaniem na wsparcie pomocowe, uruchomiona została Filia Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Kątach Wrocławskich z siedzibą w Siechnicach. Obiekt przeznaczony jest dla 20 osób. Podstawowym zadaniem placówki jest zapewnianie osobom z niepełnosprawnościami wsparcia społecznego, umożliwiającego zaspakajanie podstawowych potrzeb życiowych, dających szansę na integrację społeczną ze środowiskiem osób zdrowych, a tym samym podnoszenie poziomu jakości życia. Głównym celem działalności Domu jest podtrzymanie i rozwijanie umiejętności uczestników, niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia. Na usługi realizowane przez Powiatowy Środowiskowy Dom

Samopomocy w ramach zajęć terapeutycznych, prowadzonych w pracowniach społecznej, biblioterapii, rehabilitacji, arteterapii, kulinarnej, gospodarstwa domowego, komputerowej, składają się m.in. treningi funkcjonowania w codziennym życiu (w tym: trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny – w ramach którego zapewniany jest ciepły posiłek, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi), trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności komunikacyjnych, trening umiejętności spędzania czasu wolnego (w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych). Dom zapewnia uczestnikom oraz rodzinom i opiekunom prawnym podopiecznych możliwość skorzystania ze wsparcia psychologa. W ramach aktywizacji placówka realizuje imprezy okolicznościowe i plenerowe, spotkania, wycieczki oraz akcje, promujące działalność Domu a także służące integracji, zwiększeniu tolerancji i akceptacji.

Tabela 17. Liczba osób z Powiatu Wrocławskiego objętych wsparciem Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Kątach Wrocławskich

Osoby objęte wsparciem	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Osoby umieszczone	5	6	9	4	5	8
Osoby przebywające	24	26	29	29	30	30

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

Rehabilitacja społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi prowadzona jest również w ramach warsztatów terapii zajęciowej. Na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Małkowicach wraz z Filią w Dobroszowie Oleśnickim, prowadzony przez Caritas Archidiecezji Wrocławskiej. Przeznaczony jest on łącznie dla 40 osób. Warsztat czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach 7.00-15.00 i zapewnia minimum 7 godzin zajęć. Uczestnicy dowożeni są na zajęcia busami. Terapia zajęciowa przebiega zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii każdego uczestnika. Prowadzona jest w następujących pracowniach: gospodarstwa domowego, plastycznej, dydaktyczno-komputerowej, rękodzieła, modelarskiej (pracownia sezonowa w okresie jesienno-zimowym), ogrodniczej (pracownia sezonowa w okresie wiosenno-letnim) i reedukacji z elementami muzykoterapii. Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej finansowana jest ze środków PFRON i środków własnych Powiatu Wrocławskiego. Miejsca w WTZ są wykorzystywane.

Powiat Wrocławski pokrywa również częściowo wydatki związane z uczestnictwem około 20-25 mieszkańców Powiatu w warsztatach terapii zajęciowej na terenie innych powiatów. Informacje dotyczące liczby korzystających z rehabilitacji w ramach WTZ zestawiono w tabeli 18.

Tabela 18. Liczba osób z Powiatu Wrocławskiego objętych wsparciem warsztatów terapii zajęciowej

Osoby objęte wsparciem	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Uczestnicy WTZ w Małkowicach	28	29	31	31	28	27
Uczestnicy Filii w Dobroszowie Oleśnickim WTZ w Małkowicach	4	4	7	11	11	11
Osoby korzystające z oferty WTZ na terenie innych powiatów	18	19	19	20	23	25

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

2.9. Edukacja i wsparcie uczniów z zaburzeniami psychicznymi w szkołach prowadzonych przez Powiat Wrocławski

2.9.1. Edukacja i wsparcie w ramach placówek edukacji specjalnej

Uczniowie z zaburzeniami psychicznymi należą do uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych. Mogą korzystać z pomocy psychologicznej i pedagogicznej, zaś w celu korzystania ze wsparcia w edukacji muszą uzyskać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Dzieci i młodzież z orzeczeniami mogą kształcić się w szkołach ogólnodostępnych, szkołach integracyjnych, szkołach specjalnych, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, ośrodkach socjoterapii (MOS), młodzieżowych ośrodkach wychowawczych (MOW) lub w ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych (ORW), zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Powiat Wrocławski prowadzi trzy placówki zajmujące się kształceniem specjalnym. Są to:

- Zespół Szkół Specjalnych im. Św. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach – w skład zespołu wchodzi Szkoła Podstawowa Specjalna oraz Liceum Ogólnokształcące Specjalne. Zespół prowadzi naukę dzieci i młodzieży z następującymi problemami zdrowotnymi: porażenie mózgowie, dystrofia mięśniowa, rozszczep kręgosłupa, wrodzona łamliwość kości, uszkodzenia po wypadkach, upośledzenie umysłowe wszystkich stopni, spektrum autyzmu (wysoko i słabiej funkcjonujący). Szkoła aktualnie prowadzi działalność w pomieszczeniach wynajmowanych od Zgromadzenia Sióstr Św. Józefa. Powiat Wrocławski rozpoczął budowę nowej siedziby Zespołu Szkół Specjalnych im. Św. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Krzyżowicach, w której w przyszłości będą uczyły się dzieci i młodzież aktualnie uczęszczające do placówki w Wierzbicach, ale nowa szkoła – zaplanowana na około 100 uczniów w 14 oddziałach – będzie mogła przyjąć również dodatkowe osoby. Zaprojektowane dla nowej szkoły rozwiązania zapewnią uczniom nie tylko edukację, ale również wsparcie terapeutyczne, niezbędne do ich rozwoju. Rozpoczęcie funkcjonowania nowej siedziby szkoły planowane jest od 1 września 2027 roku.
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich – prowadzi Szkołę Podstawową Specjalną, Szkołę Przystosobiającą do Pracy oraz dodatkowo wsparcie specjalistyczne w ramach Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka. Jest placówką dla

dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnych oddziaływań wychowawczych, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęć rewalidacyjnych ze względu na występujące niepełnosprawności, które uniemożliwiają uczęszczanie do szkoły ogólnodostępnej. Przy szkole funkcjonuje internat. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich pełni również funkcję wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego w ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce jest placówką kształcenia specjalnego dla dziewcząt skierowanych postanowieniem sądu z powodu niedostosowania społecznego. Do zadań placówki należy eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanek do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi. MOW zapewnia całodobową opiekę i wychowanie. W Ośrodku działają Szkoła Podstawowa Specjalna oraz Branżowa Szkoła I Stopnia. Liczbę uczniów uczęszczających do tych placówek zestawiono w tabeli 19.

Tabela 19. Liczba uczniów w szkołach specjalnych na terenie Powiatu Wrocławskiego

Nazwa placówki	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce*	37	34	40	47
Szkoła podstawowa specjalna	20	11	15	19
Branżowa szkoła I stopnia	17	23	25	25
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich	73	78	94	94
Szkoła podstawowa specjalna	60	66	78	74
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	13	12	16	20
Liczba uczniów zamieszkujących w internacie	12	10	12	11
Liczba dzieci korzystających z wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka	12	12	12	12
Liczba dzieci objętych wsparciem w ramach programu „Za życiem”	47	46	79	87
Zespół Szkół Specjalnych im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach	44	56	60	63
Szkoła podstawowa specjalna	44	56	60	63
Liceum ogólnokształcące specjalne	0	0	0	0

* Liczba wychowanek MOW nie musi być równa z liczbą uczennic, wychowanek staje się na mocy postanowienia sądu, zaś uczennicą w momencie podjęcia nauki i wpisania na listę uczniów.

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wrocławiu (dane opracowane na podstawie raportów Systemu Informacji Oświatowej – odpowiednio wg stanu na dzień 30 września danego roku szkolnego).

Placówki kształcenia specjalnego diagnozują problemy związane z zaburzeniami psychicznymi uczniów. Zespół Szkół Specjalnych im. Św. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach wskazuje, że uczniowie uczęszczający do placówki wykazują zaburzenia psychiczne wynikające ze spektrum autyzmu, m.in. nadmierne pobudzenie, agresję,

nadwrażliwość, problemy z komunikacją, co dotyczy około 60% uczniów. Znacząca grupa uczniów ma problemy z koncentracją uwagi i nadpobudliwością, zaburzenia zachowania i zaburzenia opozycyjno-buntownicze oraz uzależnienia behawioralne i cyfrowe. Rzadziej występują zaburzenia nastroju, zaburzenia lękowe, adaptacyjne i zachowania suicydalne. Uczniom udzielana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna, m.in. w formie konsultacji pedagogicznych i psychologicznych, terapii pedagogicznej i psychologicznej. W szkole prowadzone są zajęcia rewalidacyjne oraz zajęcia zwiększające kompetencje emocjonalno-społeczne.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce wskazuje, że wychowanki w placówce często mają problemy związane z zaburzeniami psychicznymi. Przede wszystkim są to zaburzenia zachowania, zaburzenia nastroju, w tym depresja, zachowania agresywne i autoagresywne oraz ryzykowne zażywanie substancji psychoaktywnych. Pomoc psychologiczna dla wychowanek udzielana jest przede wszystkim w formach porad, spotkań indywidualnych i grupowych, konsultacji z pedagogiem, wychowawcami klas i grup. Prowadzone są również zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne. Placówka realizuje działania profilaktyczne, przede wszystkim w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, kształtowania postaw i bezpiecznych zachowań.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich wskazuje, że obserwuje narastające problemy związane z trudnymi zachowaniami wynikającymi z niepełnosprawności i niskiego poziomu funkcjonowania uczniów, izolacją i odrzuceniem uczniów w środowisku lokalnym, zaniżoną samooceną, obniżonym nastrojem i depresją, trudnościami z koncentracją, zachowaniami autoagresywnymi, niepokojem i lękami, zachowaniami opozycyjno-buntowniczymi i agresywnymi. Do szkoły uczęszczają uczniowie z chorobami psychicznymi o charakterze psychotycznym. Uczniom udzielana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna – wsparcie indywidualne oraz zajęcia grupowe. W szkole prowadzona jest diagnostyka uczniów, obserwacja funkcjonowania w szkole i dobierane są odpowiednie oddziaływania, uczniowie są też kierowani do specjalistów.

W placówkach edukacji specjalnej wsparcia uczniom udzielają psychologowie, pedagodzy, a także pedagodzy specjaliści i logopedzi. Liczbę etatów specjalistów, którzy udzielają uczniom wsparcia w szkołach specjalnych, zestawiono w tabeli 20. W placówkach zdarzają się wakaty na stanowiskach specjalistów, jednak nie jest to zjawisko powszechne.

Tabela 20. Liczba specjalistów zatrudnionych w szkołach specjalnych na terenie Powiatu Wrocławskiego (wymiar etatu)

Nazwa placówki	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce				
Psycholog	1,00	1,0 (W*)	1,00	1,36
Pedagog	1,00	1,00	1,30 + 0,32 (W*)	1,36
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich				
Psycholog	1,45	1,27	1,36	1,36
Pedagog	1,00	1,00	1,00	1,00
Pedagog specjalny	0,00	0,49	0,49	0,49
Logopeda	1,00	0,97	1,27	0,17
Zespół Szkół Specjalnych im. Św. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach				
Psycholog	1,00	1,00	1,00	1,00
Pedagog	0,00	0,00	0,5	0,00
Pedagog specjalny	0,00	0,00	0,00	0,52
Logopeda	0,66	0,61	0,66	0,62

* W – wakant

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wrocławiu (dane opracowane na podstawie zatwierdzonych arkuszy organizacji szkół).

Na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonują również placówki niepubliczne realizujące kształcenie specjalne, które dotowane są przez Powiat Wrocławski. Należą do nich:

- Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Wierzbicach, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Św. Józefa;
- Niepubliczny Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy przy Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym dla Dzieci w Jaskotlu Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej Prowincja Polska prowadzi Szkołę Podstawową Specjalną i Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej Specjalnej.

Dodatkowo trzy niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne prowadzą dotowane przez Powiat wczesne wspomaganie rozwoju dzieci – są to placówki:

- Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Sensoryczny most” w Ślęży;
- Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Logoofun” w Dobrzykowicach;
- Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sobótce „Centrum Wczesnego Wspomagania Rozwoju”.

2.9.2. Edukacja i wsparcie w szkołach ponadpodstawowych

Powiat Wrocławski jest organem prowadzącym dwóch zespołów szkół ponadpodstawowych: Powiatowego Zespołu Szkół nr 1 w Krzyżowicach oraz Powiatowego Zespołu Szkół nr 3 w Sobótce. Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Krzyżowicach oferuje naukę

w liceum ogólnokształcącym o profilu humanistyczno-językowym oraz w technikum o specjalnościach: technik rolnik, technik hodowca koni, technik weterynarii, technik hotelarstwa, technik geodeta, technik logistyk i technik architektury krajobrazu. Branżowa szkoła I stopnia ma charakter wielozawodowy i umożliwia naukę w zawodach: mechanik pojazdów samochodowych, kierowca – mechanik, magazynier – logistyk, sprzedawca, fryzjer, kucharz oraz piekarz. Zespół Szkół realizuje również kształcenie dorosłych oferując naukę w szkole policealnej w zawodach technik administracji i technik bezpieczeństwa i higieny pracy, a także kwalifikacyjne kursy zawodowe. Powiatowy Zespół Szkół nr 3 w Sobótce zapewnia naukę w liceum ogólnokształcącym w klasie krajoznawczo-lingwistycznej oraz w technikum w klasie technik informatyk. Liczbę uczniów uczęszczających do tych placówek zestawiono w tabeli 21.

Tabela 21. Liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych, których organem prowadzącym jest Powiat Wrocławski

Nazwa placówki	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026
Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Krzyżowicach	423	457	451	453
Liceum ogólnokształcące	0	0	0	0
Szkoła branżowa I stopnia	0	26	31	47
Technikum	423	431	420	406
Szkoła policealna	0	0	0	0
Powiatowy Zespół Szkół nr 3 w Sobótce	162	210	205	187
Liceum ogólnokształcące	106	141	150	133
Technikum	56	69	55	54

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wrocławiu (dane opracowane na podstawie raportów Systemu Informacji Oświatowej – odpowiednio wg stanu na dzień 30 września danego roku szkolnego).

W obu placówkach wsparcia młodzieży udzielają specjaliści – pedagodzy, pedagodzy specjalni i psychologowie szkolni. Liczbę etatów specjalistów zestawiono w tabeli 22.

Tabela 22. Liczba specjalistów zatrudnionych w szkołach ponadpodstawowych, których organem prowadzącym jest Powiat Wrocławski (wymiar etatu)

Nazwa placówki	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026
Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Krzyżowicach				
Psycholog	0,525	0,525	0,650	0,650
Pedagog	1,500	1,500	1,500	1,300
Pedagog specjalny	0,525	0,525	0,650	0,650
Powiatowy Zespół Szkół nr 3 w Sobótce				
Psycholog	0,410	0,450	0,500	0,500
Pedagog	0,680	0,800	1,000	1,000
Pedagog specjalny	0,410	0,450	0,500	0,500

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wrocławiu.

Do obu szkół uczęszczają uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego i korzystający w związku z tym z różnych form wsparcia, w tym nauczania

indywidualnego (tabela 23.). Nauczanie indywidualne najczęściej przyznawane jest w związku z zaburzeniami psychicznymi.

Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Krzyżowicach wskazuje, że uczniowie zgłaszają problemy związane ze zdrowiem psychicznym – przede wszystkim: stany depresyjne, problemy z samoakceptacją, koncentracją, trudności w radzeniu sobie z emocjami i lęki. Uczniowie mają na koncie zachowania suicydalne. W roku 2024/2025 odnotowano samookaleczenia w przypadku 10 osób oraz myśli rezygnacyjne i samobójcze w przypadku 14 osób. Odnotowano również, że uczniowie pozostają pod opieką lekarza psychiatry oraz psychologa poza szkołą. Grupy te są znaczące, bowiem według szkoły w roku szkolnym 2025/2026 minimum 35 uczniów pozostawało pod opieką lekarza psychiatry, a minimum 24 pod opieką psychologa poza szkołą. Główne problemy wymagające leczenia psychiatrycznego dotyczą zaburzeń odżywiania, depresji, stanów lękowych, fobii, ataków paniki, myśli samobójczych, traum, problemów emocjonalnych. Do szkoły uczęszczało dwóch uczniów wymagających okresowej hospitalizacji na oddziale psychiatrycznym. W szkole uczniowie mogą korzystać z rozmów oraz zajęć indywidualnych i grupowych z pedagogiem, zajęć indywidualnych i grupowych z psychologiem oraz zajęć psychoedukacyjnych w klasach.

Powiatowy Zespół Szkół nr 3 w Sobótce zgłasza, że w obszarze zaburzeń psychicznych uczniowie najczęściej mają trudności adaptacyjne oraz emocjonalne, jak obniżony nastrój, stany lękowe i fobie. W szkole uczniowie mogą korzystać ze wsparcia ze strony pedagoga i psychologa w postaci indywidualnych konsultacji, a także zajęć rozwijających kompetencje emocjonalne i społeczne.

Uczniowie w obu placówkach mogą liczyć na wsparcie interwencyjne w kryzysowych sytuacjach, szkoły prowadzą również działania profilaktyczne, w tym promujące zdrowie psychiczne.

Tabela 23. Uczniowie z orzeczeniami i pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkołach ponadpodstawowych, których organem prowadzącym jest Powiat Wrocławski

Nazwa placówki	2024/2025
Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Krzyżowicach	
Liczba uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną	119
Liczba uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego	13
W tym uczniowie objęci nauczaniem indywidualnym	7
Powiatowy Zespół Szkół nr 3 w Sobótce	
Liczba uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną	bd.
Liczba uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego	2
W tym uczniowie objęci nauczaniem indywidualnym	2

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wrocławiu.

Wyzwania związane z zaburzeniami psychicznymi wśród uczniów, konieczność reakcji w sytuacjach kryzysowych i udzielania pomocy oraz realizacji pracy z uczniem z zaburzeniami psychicznymi są odnotowywane przez nauczycieli, psychologów i pedagogów szkolnych. Nauczyciele często są mocno obciążeni emocjonalnie, pracują w dużym stresie i pod presją, a w związku z tym doświadczają wypalenia zawodowego. Nie mają odpowiedniego wsparcia systemowego, brakuje im dostępu do superwizji. Kadra pedagogiczna zwraca uwagę na zbyt

małą liczbę etatów psychologów i pedagogów szkolnych, ale również na konieczność zapewnienia jej samej wsparcia psychologicznego, dostępu do superwizji, szkoleń w zakresie radzenia sobie ze stresem i emocjami, szkoleń dotyczących pracy z uczniami z zaburzeniami psychicznymi, postępowania z uczniami w sytuacjach kryzysowych, a także na zmniejszenie przeciążenia obowiązkami i konieczność poprawy warunków pracy.

Wszystkie placówki edukacyjne pozostają w kontakcie z rodzicami uczniów, w tym uczniów z trudnościami i zaburzeniami psychicznymi. W razie potrzeby udzielają również wsparcia rodzicom, a także kierują do diagnostyki i do specjalistów. Placówki realizują też oddziaływania profilaktyczne wobec rodziców.

2.10. Korzystanie z diagnostyki i terapii w Powiatowym Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

Pomoc psychologiczno-pedagogiczną w Powiecie Wrocławskim realizuje Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych z siedzibą we Wrocławiu (PZPPP) oraz filiami i gabinetami zamiejscowymi. Diagnostyka prowadzona jest w siedzibie Poradni we Wrocławiu, a od 1 września 2026 roku także w kolejnych dwóch lokalizacjach: Filii w Gniechowicach i Filii w Siechnicach. Natomiast działania terapeutyczne są realizowane w 8 lokalizacjach na terenie Powiatu – w gabinetach zamiejscowych w Czernicy, Kątach Wrocławskich, Kiełczowie, Kobierzycach, Żórawinie, Siechnicach i Sobótce oraz punkcie konsultacyjnym w Jordanowie Śląskim. Funkcjonowanie gabinetów zamiejscowych i punktu konsultacyjnego umożliwia łatwy dostęp do terapii, blisko miejsca zamieszkania.

Poradnia dysponuje łącznie 23 gabinetami służącymi prowadzeniu działań diagnostycznych i terapeutycznych – 8 w siedzibie głównej Poradni i 15 w pozostałych lokalizacjach:

- Czernica – 1 gabinet;
- Kąty Wrocławskie – 3 gabinety;
- Kiełczów (Gmina Długotłęka) – 3 gabinety;
- Kobierzyce – 2 gabinety;
- Żórawina – 1 gabinet;
- Siechnice – 2 gabinety;
- Sobótka – 3 gabinety.

Zakres działań Poradni obejmuje diagnozę, profilaktykę, poradnictwo, terapię, mediację, interwencje w środowisku ucznia, konsultacje i działania informacyjne. Poradnia zapewnia profesjonalną pomoc psychologów, pedagogów, logopedów i doradcy zawodowego. Korzystanie z pomocy Poradni jest bezpłatne, dobrowolne i odbywa się na wniosek rodzica albo prawnego opiekuna dziecka lub pełnoletniego ucznia. Pomoc kierowana jest do: dzieci do 3 roku życia, dzieci w wieku przedszkolnym, uczniów szkół, rodziców, wychowawców, nauczycieli oraz pedagogów przedszkolnych i szkolnych.

Poradnia w roku 2025/2026 dysponuje niemalże 35 etatami, a w większości są to etaty pedagogiczne, które zajmują specjaliści psychologowie i pedagodzy (tabela 24.).

Tabela 24. Liczba etatów w Powiatowym Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych z siedzibą we Wrocławiu

Etaty	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026
Ogółem	32,50	33,37	35,15	34,65
W tym:				
Etaty pedagogiczne	29,50	28,50	31,90	31,40
Urlopy dla poratowania zdrowia	2,42	1,00	0,67	0,00
Pedagodzy	9,51	9,24	10,34	8,04
Psychologowie	14,52	15,06	17,50	17,96
Logopedzi	3,00	3,00	3,56	3,40
Etaty administracji i obsługi	3,00	4,87	3,25	3,25

Źródło: Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

W roku szkolnym 2025/2026 w Poradni zrealizowano 4 090 badań, a liczba badań była najwyższa na przestrzeni 3 ostatnich lat. Zwiększyła się znacząco liczba badań psychologicznych, zaś zmniejszyła pedagogicznych, ze względu na zmianę potrzeb diagnostycznych (tabela 25.).

Efektom diagnozowania dzieci i młodzieży w Poradni jest przede wszystkim: wydanie opinii, wydanie orzeczenia, objęcie dzieci, młodzieży i rodziców bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną, a także wspomaganie nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą oraz rodzicami. Liczba wydanych orzeczeń w ostatnich 3 latach znacząco wzrosła, nieznacznie wzrosła też liczba wydanych opinii. Wśród orzeczeń dominują orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, przede wszystkim w związku z autyzmem, a także niepełnosprawnością ruchową i intelektualną (tabela 26.).

Tabela 25. Informacja o działalności diagnostycznej Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

Liczba badań	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Badania psychologiczne	1851	1890	2322
Badania pedagogiczne	1710	1716	1322
Badania logopedyczne	214	279	428
Badania związane z wyborem kierunku kształcenia	6	0	18
Razem	3781	3385	4090

Źródło: Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

Tabela 26. Informacja o liczbie orzeczeń i opinii wydanych przez Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

Orzeczenia i opinie	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Orzeczenia	762	820	947
Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	621	736	841
Niesłyszący i słabosłyszący	0	0	0
Niewidomi i słabowidzący	0	0	0
Niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja	142	111	116
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	70	83	101
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym	39	26	50
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim	0	13	9
Sprzężone niepełnosprawności	53	47	62
Autyzm, w tym zespół Aspergera	280	351	418
Zagrożenie niedostosowaniem społecznym	10	64	50
Niedostosowanie społeczne	27	41	35
Orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania	72	59	90
Orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	11	0	16
Orzeczenia uchylające	23	20	0
Inne orzeczenia	5	5	0
Opinie	2029	2123	2147

Źródło: Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

Statystyka wskazuje, że corocznie poradnia przyjmuje więcej dzieci i wydaje większą liczbę orzeczeń i opinii. Rośnie liczba orzeczeń na 1 000 uczniów objętych opieką Poradni, a także liczba wydawanych opinii i orzeczeń na etat pedagogiczny, co wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na pogłębioną diagnostykę i wsparcie dzieci i młodzieży (tabela 27.).

Tabela 27. Statystyka działalności Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

Wyszczególnienie	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba przyjętych dzieci	2363	2482	3140
Faktyczna liczba wydanych orzeczeń i opinii	2658	2682	3094
Liczba orzeczeń na 1 000 uczniów	266	251	301
Liczba opinii i orzeczeń na etat pedagogiczny	90,1	94,1	97,0

Źródło: Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

W gabinetach zamiejscowych i punkcie konsultacyjnym realizowane są działania terapeutyczne, wspierające i konsultacyjne. Informacje o dostępnych w roku 2025/2026 formach terapii zestawiono w tabeli 28.

Tabela 28. Statystyka działalności Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

Gabinet zamiejscowy/ punkt konsultacyjny	Formy terapii prowadzone w roku szkolnym 2025/2026
Czernica	Psychoterapia dzieci, młodzieży i ich rodzin, terapia pedagogiczna, wsparcie wielospecjalistyczne nowoczesnymi metodami multimodalnymi typu Magiczny Dywan i inne.
Kąty Wrocławskie	Psychoterapia dzieci, młodzieży i ich rodzin, terapia Biofeedback, terapia pedagogiczna, terapia logopedyczna, wsparcie wielospecjalistyczne nowoczesnymi metodami multimodalnymi typu Magiczny Dywan i inne.
Kiełczów	Terapia Biofeedback, terapia pedagogiczna, terapia logopedyczna, wsparcie wielospecjalistyczne nowoczesnymi metodami multimodalnymi typu Magiczny Dywan i inne.
Kobierzyce	Terapia Biofeedback, terapia pedagogiczna, terapia logopedyczna
Żórawina	Terapia Biofeedback, terapia pedagogiczna, terapia logopedyczna
Siechnice	Psychoterapia młodzieży i ich rodzin, terapia Biofeedback, terapia pedagogiczna, terapia logopedyczna
Sobótka	Terapia Biofeedback, terapia pedagogiczna, terapia logopedyczna, wsparcie wielospecjalistyczne nowoczesnymi metodami multimodalnymi typu Magiczny Dywan i inne.
Jordanów Śląski	Doraźne konsultacje dla rodziców i nauczycieli – według potrzeb

Źródło: Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

Największą grupę odbiorców działań Poradni stanowią dzieci. Korzystały one przede wszystkim z konsultacji, terapii logopedycznej, pedagogicznej, zajęć psychologicznych oraz terapii EEG Biofeedback. Największą liczbę zajęć zrealizowano w zakresie terapii logopedycznej, zajęć psychologicznych i terapii EEG Biofeedback. Ze wsparcia poradni korzystają również rodzice i nauczyciele. Pracownicy Poradni prowadzą też zajęcia w placówkach oświatowych. Największa liczba osób korzystała ze spotkań i warsztatów grupowych prowadzonych przez Poradnię (tabela 29.).

Tabela 29. Informacja o liczbie osób korzystających z różnych form zajęć i terapii prowadzonych przez Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

Rodzaje zajęć/ terapii*	2024/2025		2025/2026 (do 31.03.2026)	
	Liczba zajęć	Liczba dzieci	Liczba zajęć	Liczba dzieci
Zajęcia z dziećmi				
Grupa wsparcia	39	15	15	8
Konsultacja	439	298	476	278
Porada zawodowa bez badań	1	1	1	1
Psychoterapia	263	53	268	32
Terapia EEG Biofeedback	587	55	664	50
Terapia logopedyczna	1506	127	1683	125
Terapia pedagogiczna	161	79	194	71
Terapia rodzin	3	3	---	---
Warsztaty grupowe dla dzieci i uczniów	111	42	110	11
Warsztaty grupowe dla rodziców	1	1		
Zajęcia psychologiczne	906	88	825	78
Terapia integracji sensorycznej	---	---	5	1
Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne (terapia pedagogiczna)	---	---	403	28
Zajęcia z dorosłymi	Liczba zajęć	Liczba osób	Liczba zajęć	Liczba osób
Terapia rodzin	54	38	---	---
Zajęcia psychologiczne	5	2	5	2
Konsultacja	6	3	68	42
Porada zawodowa bez badań	---	---	2	2
Zajęcia w instytucjach	Liczba zajęć	Liczba osób	Liczba zajęć	Liczba osób
Grupa wsparcia	9	168	2	0
Inne spotkania w pozostałych instytucjach	7	60	51	168
Konsultacja	10	2	6	5
Mediacje w placówce	1	0	1	1
Porada zawodowa bez badań	1	0	---	---
Prelekcje dla rodziców	1	20	1	30
Warsztaty grupowe dla dzieci i uczniów	27	495	10	128
Warsztaty grupowe dla nauczycieli	2	20		
Warsztaty grupowe dla rodziców	3	30	13	166
Terapia pedagogiczna	---	---	1	0

* W przypadku zajęć grupowych liczone są one osobno na każdą osobę.

Źródło: Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

Dodatkowo na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonują trzy niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, z których oferty odpłatnie mogą korzystać mieszkańcy Powiatu (bezpłatnie w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci). Są to:

- Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Sensoryczny most” w Ślęży;
- Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Logoofun” w Dobrzykowicach;
- Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sobótce „Centrum Wczesnego Wspomaganie Rozwoju”.

2.11. Wsparcie funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi na rynku pracy

Wsparciem aktywności zawodowej i funkcjonowania na rynku pracy mieszkańców Powiatu Wrocławskiego zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy, zlokalizowany we Wrocławiu, przy ul. Glinianej 20/22. Urząd obsługuje mieszkańców miasta Wrocław i Powiatu Wrocławskiego.

Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami z terenu Powiatu Wrocławskiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu w latach 2023-2025 wzrosła w porównaniu z okresem 2020-2022. Osoby zarejestrowane jako bezrobotne to głównie osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności w średnim wieku i z niskim wykształceniem, co może im utrudniać podjęcie zatrudnienia (tabela 30.).

Tabela 30. Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami z terenu Powiatu Wrocławskiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu

Wyszczególnienie		2020	2021	2022	2023	2024	2025
Niepełnosprawni bezrobotni ogółem		74	97	87	106	92	99
Płeć	mężczyźni	48	59	46	67	62	61
	kobiety	26	38	41	39	30	38
Stopień niepełnosprawności	znaczny	0	2	1	1	2	1
	umiarkowany	8	14	19	26	22	21
	lekki	66	81	67	79	68	77
Wiek	18-24	3	6	7	5	7	6
	25-34	9	10	7	12	8	12
	35-44	11	18	11	18	14	18
	45-54	19	23	28	27	25	33
	55-59	16	22	19	22	22	22
	60 i więcej lat	16	18	15	22	16	8
Wykształcenie	wyższe	8	7	7	6	4	9
	policealne i średnie zawodowe	17	23	14	26	18	16
	średnie ogólnokształcące	4	6	7	8	8	7
	zasadnicze zawodowe	25	29	30	34	31	30
	gimnazjalne	1	3	2	3	1	3
	podstawowe i poniżej	19	29	27	29	30	34

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu.

Osoby z niepełnosprawnościami związanymi z zaburzeniami psychicznymi stanowią mniejszą część osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami. Najczęściej wśród osób bezrobotnych pojawiają się osoby z orzeczeniem z przyczyną niepełnosprawności O2-P: choroby psychiczne, rzadziej z przyczyną O1-U: upośledzenie umysłowe, zaś najrzadziej z niepełnosprawnością 12-C, czyli całościowymi zaburzeniami rozwojowymi. Zwykle są to osoby o lekkim lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z niskim wykształceniem (tabela 31.).

Tabela 31. Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami związanymi z zaburzeniami psychicznymi z terenu Powiatu Wrocławskiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu

Wyszczególnienie		01-U			02-P			12-C		
		2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Niepełnosprawni bezrobotni ogółem		5	7	7	14	9	10	1	1	2
Płeć	mężczyźni	3	4	4	8	6	4	---	1	1
	kobiety	2	3	3	6	3	6	1	---	1
Stopień niepełnosprawności	znaczny	---	---	---	1	---	---	---	---	---
	umiarkowany	1	---	---	5	2	1	1	1	1
	lekki	4	7	7	8	7	9	---	---	1
Wiek	18-24	1	2	1	2	---	2	1	---	---
	25-34	---	---	2	3	2	---	---	1	2
	35-44	2	2	1	3	---	1	---	---	---
	45-54	1	3	3	4	2	3	---	---	---
	55-59	1	---	---	1	3	4	---	---	---
	60 i więcej lat	---	---	---	1	2	---	---	---	---
Wykształcenie	wyższe	---	---	---	2	---	---	---	1	1
	policealne i średnie zawodowe	---	---	---	5	2	3	---	---	---
	średnie ogólnokształcące	---	---	---	---	---	1	---	---	---
	zasadnicze zawodowe	3	5	6	4	1	3	---	---	---
	gimnazjalne	---	---	---	---	---	---	1	---	---
	podstawowe i poniżej	2	2	1	3	6	3	---	---	1

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu.

Powiatowy Urząd Pracy dysponował znaczącą liczbą miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, zarówno na terenie Powiatu Wrocławskiego, jak i we Wrocławiu. W 2024 roku było to 217 miejsc na terenie Powiatu i 777 na terenie Wrocławia, zaś w roku 2025: 78 w Powiecie i 1540 we Wrocławiu.

Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu realizował wsparcie osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami w ramach usług i instrumentów rynku pracy finansowanych z Funduszu Pracy, prowadził Program „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w powiecie wrocławskim oraz powiecie m. Wrocław”, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Osoby z niepełnosprawnościami korzystały ze staży, szkoleń, prac interwencyjnych, doposażenia stanowiska pracy oraz wsparcia w postaci środków na podjęcie działalności gospodarczej. W latach 2020-2025 z pomocy skorzystała następująca liczba osób z niepełnosprawnościami:

- Staż – 14 osób;
- Szkolenie – 4 osoby;
- Prace interwencyjne – 1 osoba;
- Doposażenie stanowiska pracy – 2 osoby;
- Środki na podjęcie działalności gospodarczej – 2 osoby.

W przypadku osób z zaburzeniami psychicznymi jedna osoba w 2024 roku z orzeczeniem o przyczynie niepełnosprawności O2-P: choroby psychiczne podjęła staż po skierowaniu z Powiatowego Urzędu Pracy.

2.12. Najważniejsze problemy i wyzwania identyfikowane w obszarze zdrowia psychicznego

Na podstawie zebranych danych i przeprowadzonych analiz, spotkania konsultacyjnego z przedstawicielami pomocy społecznej oraz prac Powiatowego Zespołu Koordynującego Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 określić można kluczowe problemy i wyzwania identyfikowane w obszarze zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Wrocławskiego. Należą do nich:

- Rosnąca liczba dzieci, młodzieży i dorosłych wymagających wsparcia w związku z zaburzeniami psychicznymi;
- Rosnąca liczba dzieci, młodzieży i dorosłych korzystających z poradnictwa psychologicznego, psychoterapii i leczenia psychiatrycznego;
- Rosnąca liczba osób uzależnionych, szczególnie w obszarze uzależnień behawioralnych;
- Niedostateczna wiedza o ofercie wsparcia i ofercie pomocowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Konieczność zapewnienia wsparcia w przypadku kryzysów psychicznych;
- Konieczność zapewnienia wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Trudność w podjęciu i utrzymaniu zatrudnienia przez osoby z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności przez osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności;
- Zróżnicowana struktura społeczna mieszkańców Powiatu Wrocławskiego skutkująca zróżnicowanym podejściem do identyfikowania zaburzeń psychicznych i chęci korzystania z pomocy psychologicznej i psychiatrycznej – od osób świadomych problemów ze zdrowiem psychicznym i gotowych do korzystania z pomocy do osób odrzucających możliwość występowania zaburzeń psychicznych i niechętnych do korzystania z pomocy, głównie ze względu na obawę o reakcję otoczenia;
- Niedostatek środków finansowych w dyspozycji NFZ umożliwiających poszerzenie dostępu do opieki psychiatrycznej – ograniczone kontrakty;
- Ograniczony dostęp do opieki psychiatrycznej dla osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży, zarówno na terenie Powiatu Wrocławskiego, jak i Wrocławia oraz okolicznych miejscowości;
- Zróżnicowany dostęp do pomocy psychologicznej – wsparcie oferowane w ramach różnych systemów (ochrona zdrowia, edukacja, pomoc społeczna, oferta komercyjna);
- Ograniczony dostęp do działań w zakresie rozwoju kompetencji rodzicielskich umożliwiających przeciwdziałanie uzależnieniom i zaburzeniom psychicznym dzieci i młodzieży;
- Długi czas oczekiwania na diagnozę w Powiatowym Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych;
- Stygmatyzacja społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Niedostatek działań profilaktycznych w obszarze zdrowia psychicznego.

3. Program działań na lata 2026-2031

3.1. Kluczowe założenia

W ramach prac nad *Powiatowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* przyjęto następujące założenia:

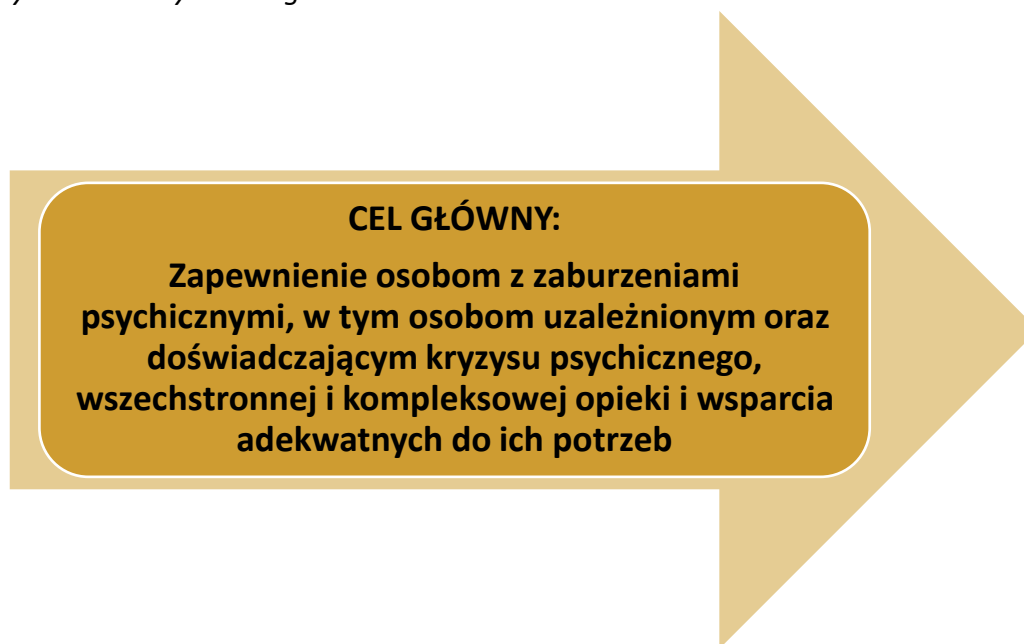
- Spójność *Programu* z dokumentami wyższej rangi, w szczególności z *Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*;
- Uwzględnienie możliwych do realizacji celów i zadań określonych w *Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*;
- Wytyczenie celów i zadań w oparciu o diagnozę sytuacji w Powiecie Wrocławskim;
- Uwzględnienie w *Programie* zadań nakładanych na powiat jako jednostkę samorządu terytorialnego;
- Współpraca Powiatu Wrocławskiego z gminami oraz podmiotami ekonomii społecznej, w tym organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami leczniczymi w zakresie realizacji *Programu*;
- Realizacja *Programu* w latach 2026-2031.

3.2. Adresaci Programu

Program skierowany jest do osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkujących na terenie Powiatu Wrocławskiego, w tym dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Uwzględnia również rodziny osób z zaburzeniami psychicznymi, pracowników realizujących działania pomocowe oraz całą społeczność lokalną w obszarze oddziaływań profilaktycznych, edukacyjnych, a także jako potencjalnych adresatów działań w przypadku wystąpienia zaburzeń psychicznych.

3.3. Cele Programu

Główny cel Programu określony został zgodnie ze wskazaniem *Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*:

Dla realizacji celu głównego określono siedem celów szczegółowych, zestawiono je na ryc. 22.

1. Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej
2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego
3. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi
4. Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy
5. Udzielanie wsparcia specjalistycznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom w ramach działań Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych
6. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych
7. Promocja zdrowia psychicznego i przeciwdziałanie stygmatyzacji osób z zaburzeniami psychicznymi

Ryc. 22. Cele szczegółowe Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031

Źródło: Opracowanie własne.

3.4. Zadania, realizatorzy i wskaźniki realizacji zadań

Głównym celem *Programu* jest poprawa zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.

Koordinatorem *Programu* jest Powiatowy Zespół Koordynujący Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030. Głównym realizatorem *Programu* jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wrocławiu. W realizację *Programu* zaangażowane będą również inne podmioty, między innymi instytucje oświatowe oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Dla realizacji celu głównego sformułowano cele strategiczne i zadania. Dla każdego zadania określono realizatorów, źródła finansowania oraz wskaźniki realizacji zadań. Zadania zaplanowane w *Programie* będą realizowane w trybie ciągłym, adekwatnie do bieżących potrzeb. Cele, zadania, realizatorów, źródła finansowania i wskaźniki realizacji zadań *Programu* zestawiono w tabeli 32.

Tabela 32. Cele, zadania, realizatorzy, źródła finansowania i wskaźniki realizacji zadań *Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031*

Cele szczegółowe	Zadania	Źródła finansowania	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań
1. Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej	1.1. Realizacja lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba realizowanych programów
	1.2. Podejmowanie działań na rzecz utworzenia Centrum Zdrowia Psychicznego	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba podjętych działań/inicjatyw
2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego	2.1. Zapewnianie wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, skierowanym do Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy	Dotacja z budżetu państwa, budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich i Filia w Siechnicach	Liczba osób korzystających z PŚDS Liczba osób oczekujących na miejsce w PŚDS
	2.2. Prowadzenie rehabilitacji społecznej w ramach warsztatów terapii zajęciowej	PFRON, Budżet Powiatu Wrocławskiego	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Małkowicach i Filia w Dobroszowie Oleśnickim prowadzone przez Caritas Archidiecezji Wrocławskiej	Liczba osób korzystających z WTZ Liczba osób oczekujących na miejsce w WTZ
	2.3. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej dla osób niepełnosprawnych	PFRON, środki pozyskane w ramach projektów	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Liczba osób z niepełnosprawnościami, które uzyskały dofinansowanie

	z zaburzeniami psychicznymi przez PCPR			
	2.4. Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych z zakresu wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba zrealizowanych projektów, które uzyskały wsparcie finansowe Kwota przeznaczona na wsparcie projektów organizacji pozarządowych
	2.5. Finansowanie działań z zakresu wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi realizowanych przez podmioty lecznicze	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba podmiotów leczniczych, które uzyskały wsparcie finansowe Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, które skorzystały z pomocy Kwota przeznaczona na wsparcie podmiotów leczniczych
3. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi	3.1. Organizacja poradnictwa indywidualnego i grupowego dla osób z niepełnosprawnościami	Fundusz Pracy, PFRON, środki pozyskane w ramach projektów	Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych poradnictwem indywidualnym Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych poradnictwem grupowym
	3.2. Zapewnienie dostępu do szkoleń zawodowych, staży i warsztatowych form rozwijania kompetencji społecznych	Fundusz Pracy, PFRON, środki pozyskane w ramach projektów	Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu	Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze szkoleń Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze staży Liczba osób z niepełnosprawnościami

				korzystających z innych form rozwijania kompetencji
	3.3. Współpraca z podmiotami ekonomii społecznej w zakresie aktywizacji i zatrudniania osób z niepełnosprawnościami	Fundusz Pracy, PFRON, środki pozyskane w ramach projektów	Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu	Liczba podmiotów ekonomii społecznej z którymi prowadzona jest współpraca Liczba osób z niepełnosprawnościami, które podjęły pracę w podmiotach ekonomii społecznej
	3.4. Promowanie dostępnych form wsparcia pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami	Fundusz Pracy, PFRON, środki pozyskane w ramach projektów	Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu	Liczba realizowanych działań promocyjnych
4. Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy	4.1. Realizacja działań Powiatowego Zespołu Koordynującego Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Zespół Koordynujący Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030	Liczba spotkań Zespołu
	4.2. Bieżąca aktualizacja przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba aktualizacji przewodnika w danym roku
5. Udzielanie wsparcia specjalistycznego dzieciom, uczniom,	5.1. Zmiana modelu funkcjonowania Poradni na model psychospołeczny	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu	Liczba wdrożonych nowych modeli funkcjonowania Poradni

rodzicom i nauczycielom w ramach działań Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych	5.2. Diagnozowanie dzieci i młodzieży	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu	Liczba zrealizowanych badań Liczba wydanych orzeczeń Liczba wydanych opinii
	5.3. Zwiększenie dostępności terapii dzięki zatrudnieniu nowych kadr	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu	Liczba etatów pedagogicznych w Poradni
	5.4. Rozwój nowych form terapii i wsparcia	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu	Liczba dostępnych form terapii Liczba nowych form terapii
	5.5. Realizacja działań wspierających rodziców	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu	Liczba rodziców objętych wsparciem
	5.6. Realizacja działań wspierających nauczycieli	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu	Liczba nauczycieli objętych wsparciem
6. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych	6.1. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom z placówek kształcenia specjalnego prowadzonych przez Powiat Wrocławski	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Placówki kształcenia specjalnego prowadzone przez Powiat Wrocławski: <ul style="list-style-type: none"> – Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich 	Liczba dzieci i uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną

			<ul style="list-style-type: none"> – Zespół Szkół Specjalnych im. Św. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach 	
	6.2. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom ze szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez Powiat Wrocławski	Budżet Powiatu Wrocławskiego	<p>Szkoły ponadpodstawowe prowadzone przez Powiat Wrocławski:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Powiatowy Zespół Szkół Nr 1 w Krzyżowicach – Powiatowy Zespół Szkół Nr 3 w Sobótce 	Liczba uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną
7. Promocja zdrowia psychicznego i przeciwdziałanie stygmatyzacji osób z zaburzeniami psychicznymi	7.1. Realizacja projektów informacyjno-edukacyjnych, działań profilaktycznych oraz kampanii społecznych na rzecz zdrowia psychicznego	Budżet Powiatu Wrocławskiego, środki pozyskane w ramach projektów	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Promocji	Liczba zrealizowanych działań (projektów, kampanii)
	7.2. Wdrażanie działań informacyjno-edukacyjnych przeciwdziałających stygmatyzacji osób z zaburzeniami psychicznymi	Budżet Powiatu Wrocławskiego, środki pozyskane w ramach projektów	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Promocji	Liczba zrealizowanych działań

Źródło: Opracowanie własne.

3.5. Zgodność Programu z dokumentami wyższej rangi

Cel główny i cele szczegółowe projektowane w *Powiatowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* są zgodne z założeniami *Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030* w zakresie celów określonych dla samorządów powiatów oraz jednostek samorządu terytorialnego. Cel główny programu: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb, jest celem określonym jako cel główny dla samorządów powiatów w *Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*. Cele szczegółowe *Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* odpowiadają wszystkim celom określonym w *Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030* (tabela 33.).

Tabela 33. Zgodność *Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* z *Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*

Cele Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030	Cele Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031
Cel szczegółowy: 1a upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej	1. Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej
Cel szczegółowy: 1d upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego	2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego
Cel szczegółowy: 1e aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi	3. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi
Cel szczegółowy: 1f skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy	4. Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy
Cel szczegółowy: 1g udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom	5. Udzielanie wsparcia specjalistycznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom w ramach działań Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych 6. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych

Źródło: Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031 wpisuje się w kierunki zmian wskazywane w Regionalnym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego 2021-2027, kierunki działań wskazywane w *Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030*, jest też w pełni zgodny ze *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030*.

3.6. Monitoring i ewaluacja

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031 będzie podlegał monitoringowi i ewaluacji w oparciu o dane zebrane przez Powiatowy Zespół Koordynujący Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030. Kompleksowa ewaluacja *Programu* przeprowadzona zostanie w ostatnim roku realizacji *Programu* i będzie służyła przygotowaniu kolejnego programu.

Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach *Programu* prowadzona będzie w oparciu o:

- Gromadzenie i analizowanie informacji o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego wynikających z *Programu*, przekazywanych przez realizatorów *Programu*;
- Przygotowanie dokumentów oceniających efekty realizacji *Programu*.

W ramach realizacji działań monitorujących realizatorzy *Programu*:

- W terminie do dnia 31 marca danego roku zobowiązani będą do przekazania danych dotyczących realizacji *Programu* za rok poprzedni;
- Na podstawie przekazanych danych Powiatowy Zespół Koordynujący Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 opracuje raport (sprawozdanie), który do dnia 30 kwietnia przedstawiony zostanie Zarządowi Powiatu Wrocławskiego.

Obsługę techniczno-administracyjną w przygotowaniu raportu (sprawozdania) wykonywać będzie Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wrocławiu.

Powiat Wrocławski jest zobowiązany co dwa lata do przekazania Ministrowi Zdrowia informacji o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego za 2 ostatnie lata w terminie do dnia 15 maja roku następującego po ostatnim roku objętym informacją.

Monitorowanie i ewaluacja realizacji *Programu* pozwolą na podejmowanie kolejnych działań, niezbędnych, aby osiągnąć założone cele.

Podsumowanie

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031 jest kluczowym dokumentem Powiatu Wrocławskiego w obszarze działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym osób z niepełnosprawnościami spowodowanymi chorobami psychicznymi, osób uzależnionych, a także osób w kryzysach zdrowia psychicznego. Jego celem jest zapewnienie wszystkim osobom z zaburzeniami psychicznymi opieki i wsparcia – dostępnych i adekwatnych do potrzeb. Ma to doprowadzić do poprawy jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi, włączenia społecznego i zapewnienia im możliwości udziału w życiu społecznym i zawodowym.

Program wyznacza kierunki działań i zadania w zakresie realizacji polityki Powiatu Wrocławskiego w odniesieniu do osób z zaburzeniami psychicznymi. Projektowane cele i zadania mają zbudować kompleksowy system wsparcia, zintegrować wokół osób z zaburzeniami psychicznymi wsparcie udzielane w ramach systemów ochrony zdrowia, oświaty, pomocy społecznej oraz działania innych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych.

Program uwzględnia potrzeby osób dorosłych, jak również dzieci i młodzieży, zauważając ograniczenia w dostępie do wsparcia dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi, szczególnie w systemie ochrony zdrowia. W *Programie* zwrócono uwagę na rolę i zadania instytucji systemu oświaty, które obejmują wsparciem dzieci i młodzież.

Załącznik 1. Powiatowy program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031

Kluczowe założenia

W ramach prac nad *Powiatowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* opracowano *Program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim*. Jego przyjęcie i wdrożenie zostało określone w ramach celu 1. Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej, zadania 1.1. Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim *Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031*.

W *Programie zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim* przyjęto następujące założenia:

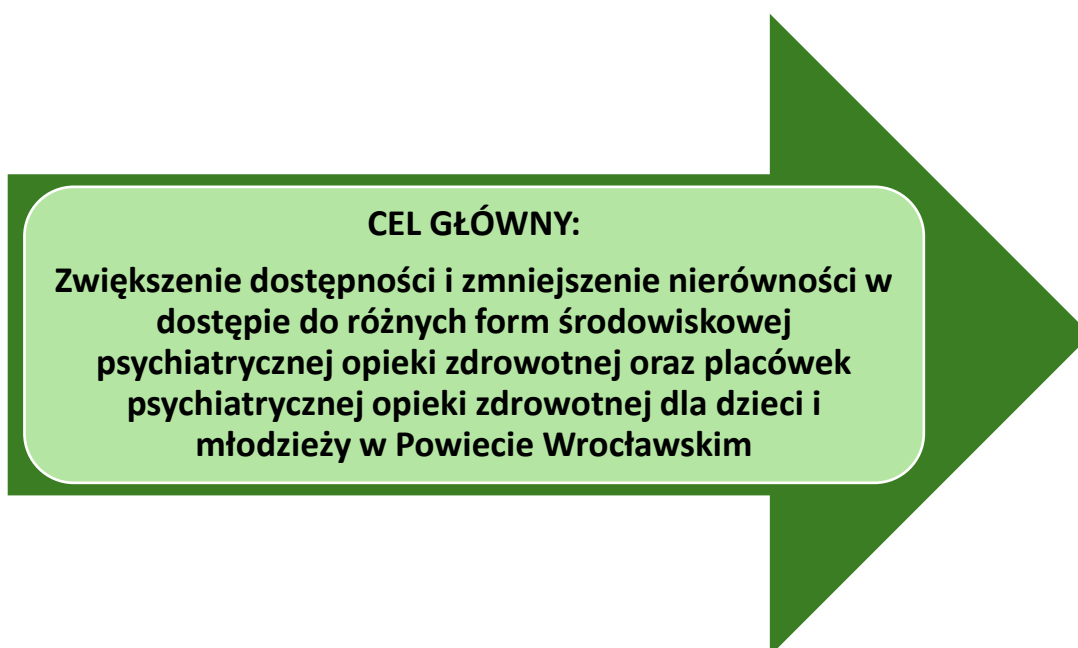
- Spójność *Programu* z dokumentami wyższej rangi, w szczególności z *Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030*;
- Spójność *Programu* z pozostałymi celami i zadaniami w zakresie ochrony zdrowia psychicznego określonymi w *Powiatowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031*;
- Wytyczenie celów i zadań w oparciu o diagnozę sytuacji w Powiecie Wrocławskim i możliwości działania Powiatu;
- Uwzględnienie w *Programie* zadań nakładanych na powiat jako jednostkę samorządu terytorialnego;
- Współpraca Powiatu Wrocławskiego z gminami oraz podmiotami ekonomii społecznej, w tym organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami leczniczymi w zakresie realizacji *Programu*;
- Realizacja *Programu* w latach 2026-2031.

Adresaci Programu

Program skierowany jest do osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkujących na terenie Powiatu Wrocławskiego, w tym dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych.

Cele Programu

Główny cel Programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031 został określony następująco:

Dla realizacji celu głównego określono dwa cele szczegółowe. Cele szczegółowe zestawiono na ryc. 1.

1. Zwiększenie dostępności i zmniejszenie nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej

2. Zwiększenie dostępności i zmniejszenie nierówności w dostępie do placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży

Ryc. 1. Cele szczegółowe Programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031

Źródło: Opracowanie własne.

Zadania, realizatorzy i wskaźniki realizacji zadań

Głównym celem *Programu* jest zwiększenie dostępności i zmniejszenie nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim.

Koordynatorem *Programu* jest Powiatowy Zespół Koordynujący Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030. Głównym realizatorem *Programu* jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wrocławiu. W realizację *Programu* zaangażowane będą również inne podmioty, w szczególności Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

Dla realizacji celu głównego sformułowano cele strategiczne i zadania. Dla każdego zadania określono realizatorów, źródła finansowania oraz wskaźniki realizacji zadań. Zadania zaplanowane w *Programie* będą realizowane w trybie ciągłym, adekwatnie do bieżących potrzeb. Cele, zadania, realizatorów, źródła finansowania i wskaźniki realizacji zadań *Programu* zestawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Cele, zadania, realizatorzy, źródła finansowania i wskaźniki realizacji zadań *Programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031*

Cele szczegółowe	Zadania	Źródła finansowania	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań
1. Zwiększenie dostępności i zmniejszenie nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej	1.1. Monitorowanie zapewnienia ciągłości i dostępności do usług wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba wykonanych monitoringów
	1.2. Inicjowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności do opieki psychiatrycznej dla osób dorosłych	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba podjętych działań Liczba placówek zapewniających opiekę psychiatryczną dla osób dorosłych
	1.3. Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności leczenia na dziennych oddziałach psychiatrycznych	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba podjętych działań Liczba placówek zapewniających leczenie na dziennych oddziałach psychiatrycznych
	1.4. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, będącym w sytuacji kryzysowej	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Liczba osób korzystających z interwencji kryzysowej
	1.5. Zapewnienie dostępności aktualnej informacji o dostępnych formach opieki zdrowotnej dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba zaktualizowanych informatorów
1. Zwiększenie dostępności i zmniejszenie nierówności w dostępie do różnych form	2.1. Monitorowanie zapewnienia ciągłości i dostępności do placówek	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział	Liczba wykonanych monitoringów

środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej	psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży		Zdrowia i Spraw Społecznych	
	2.2. Inicjowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności do opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba podjętych działań Liczba placówek zapewniających opiekę psychiatryczną dla dzieci i młodzieży
	2.3. Zapewnienie dostępności aktualnej informacji o dostępnych formach opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Liczba zaktualizowanych informatorów

Zgodność Programu z dokumentami wyższej rangi

Cel główny i cele szczegółowe projektowane w *Programie zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031* stanowią realizację celu 1. Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej *Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031*. Opracowanie i realizacja Programu stanowią realizację zadania 1.1. Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim zaplanowanego w *Powiatowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031*.

Realizacja zadania 1.1. Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim zaplanowanego w *Powiatowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* stanowi jednocześnie realizację celu i zadania wyznaczonego dla samorządu powiatu w *Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030* (cel szczegółowy 1a upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej, zadanie 1) opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie lub gminie).

Monitoring i ewaluacja

Realizacja celów i zadań określonych w *Programie zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2031* będzie podlegała monitoringowi i ewaluacji w ramach monitoringu i ewaluacji *Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2031* na zasadach określonych w tym *Programie*.